

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Prozodická analýza textu Úvod 67: cvičení 44-46

Prozodic Analysis of the Text

OLOMOUC 2018 Bára Viznerová

vedoucí diplomové práce: doc. Mgr. David Uher, PhD.

PROHLÁŠENÍ O SAMOSTATNOSTI

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré prameny a použitou literaturu.

V Olomouci dne 10. 5. 2018

.....

Bára Viznerová

ANOTACE

Jméno a příjmení autora:	Bára Viznerová
Název fakulty a katedry:	Filozofická fakulta, Katedra asijských studií
Název diplomové práce:	Prozodická analýza textu Úvod 67: cvičení 44-46
Vedoucí diplomové práce:	doc. Mgr. David Uher, PhD.
Klíčová slova:	kólon, prozodická transkripce, rytmus, segment, tónová prominence, Oldřich Švarný (1920-2011)
Souhrn práce:	Počet stran: 60 Počet znaků: 69 368 Počet titulů použité literatury: 10

Anotace:

Při studiu moderního čínského jazyka je nezbytně nutné pochopit a osvojit si jeho poměrně komplikovaný prozodický systém. V tomto smyslu je především nezbytné rozlišovat prominence tónů, správně členit větu, lépe řečeno její části, a pozornost je rovněž třeba věnovat odpovídajícímu umístění iktů, respektive střídání arzí a thezí. Právě proto se ve své bakalářské práci, jež bude rozdělena na oddíl teoretický a praktický, budu zabývat prozodickým rozbohem a analýzou textu. V teoretické části své práce vymezím termíny, které jsou nutné pro správné pochopení a interpretaci celého prozodického systému. V praktické části své bakalářské práce nejprve provedu prozodickou transkripci textu a poté se zaměřím na samotnou prozodickou analýzu textu. V analýze korpusu přitom budu věnovat pozornost rychlosti promluvy, zjistím průměrné délky vět, kól a segmentů. Následně se budu zabírat lineárním členěním kól, strukturou segmentů nebo také sousedstvím arzí.

Resumé výsledků:

Analyzovaný vzorek se skládá ze 181 vět, 665 segmentů, 364 kól, 1303 slov a 1905 slabik. Nejdominantnějšími kóly jsou kóla dvousegmentální. Nejfrekventovanější skupinou segmentů jsou dvouslabičné segmenty a nejproduktivnějším rytmickým sledem v rámci segmentů je sled descendentní. U kól, v jehož rámci se realizuje sousedství arzí, převažuje kombinace dvou akronymických struktur. U vět, kde se sousedství arzí nerealizuje, převažuje rytmický sled descendentní. Průměrná rychlost promluvy činí 135,88 slabik za minutu.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala panu doc. Mgr. Davidu Uhrovi, PhD., za trpělivé vedení, cenné rady a připomínky, a v neposlední řadě za ochotu, vstřícnost a čas, který mi po celou dobu zpracovávání této bakalářské práce věnoval.

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	TEORETICKÁ ČÁST	10
2.1	Prozodická transkripce	10
2.2	Lineární členění věty	10
2.3	Přízvuchnost slabiky	11
2.4	Sedm stupňů prominence.....	12
2.5	Rytmické členění věty	13
3	KORPUS.....	16
3.1	Metody a postup při zpracování korpusu	16
3.2	Výsledná podoba korpusu	17
4	ANALYTICKÁ ČÁST	34
4.1	Lineární členění.....	34
4.2	Rychlost promluvy	35
4.3	Analýza segmentů	36
4.3.1	Velikost segmentů.....	36
4.3.2	Rytmický průběh segmentů	37
4.3.3	Celkové zastoupení rytmičských sledů.....	47
4.4	Analýza kól.....	49
4.4.1	Velikost kól.....	49
4.4.2	Sousedství arží	52
5	ZÁVĚR	56
6	RESUMÉ	59
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	60
7.1	Seznam použité literatury:	60
7.2	Seznam internetových zdrojů:	60

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulky

Tabulka č. 1: Lineární větné členění korpusu

Tabulka č. 2: Rychlost promluvy

Tabulka č. 3: Rozdělení segmentů

Tabulka č. 4: Typy rytmických sledů dvouslabičných segmentů

Tabulka č. 5: Typy rytmických sledů trojslabičných segmentů

Tabulka č. 6: Typy rytmických sledů čtyřslabičných segmentů

Tabulka č. 7: Typy rytmických sledů pětislabičných segmentů

Tabulka č. 8: Typy rytmických sledů šestislabičných segmentů

Tabulka č. 9: Celkové zastoupení rytmických sledů v analyzovaném vzorku

Tabulka č. 10: Počet segmentů v rámci kól

Tabulka č. 11: Sousedství arzí

Tabulka č. 12: Protokol analýzy

Grafy

Graf č. 1: Rozdělení segmentů dle slabik

Graf č. 2: Četnost rytmických sledů trojslabičných segmentů

Graf č. 3: Četnost rytmických sledů čtyřslabičných segmentů

Graf č. 4: Četnost rytmických sledů pětislabičných segmentů

Graf č. 5: Počet segmentů v rámci kól

SEZNAM ZKRATEK

AKR – sled akronymický

ASC – sled ascendentní

DSC – sled descendentní

p – předklonka

e - příklonka

SEZNAM GRAFICKÝCH ZNAČEK

/ pro ascendentní sled

/° pro ascendentní sled s příklonkou

\ pro descendentní sled

°\ pro descendentní sled s předklonkou

V pro trojslabičný akronymický sled v rámci jednoho segmentu

| pro liché iktové slabiky, které nejsou součástí akronymické struktury v rámci jednoho segmentu

+ pro označení bezprostředního sousedství dvou arzí

EDIČNÍ POZNÁMKA

Pro přepis čínských znaků do latinky byla použita celosvětově uznávaná latinizační abeceda pīnyīn, která je pro větší přehlednost uváděna ve fontu Courier New. Čínské znaky jsou v celé práci ve zjednodušené formě (jiǎntǐzì 简体字).

1 ÚVOD

Říká se: „Kolik jazyků umíš, tolikrát jsi člověkem.“ Přestože je studium jazyků, obzvláště těch exotických, mnohdy běh na dlouhou trať, neexistuje větší zadostiučinění, než je právě bezchybná a plynulá mluva se všemi aspekty daného jazyka.

Čínština je tónový jazyk, který velmi aktivně využívá tempa řeči, členění vět a v neposlední řadě přízvuků, jež v podstatě vytváří onen typický rytmus čínské promluvy. Všechny tyto aspekty jazyka zkoumá lingvistický obor prozodie. K zachycení výše zmíněných suprasegmentálních jevů nám slouží prozodická transkripce, jež nám v písemném projevu pomáhá zachytit promluvu přesně tak, jak byla realizovaná rodilým mluvčím. Chceme-li se naučit čínsky co nejlépe, měli bychom ovládat všechny stránky této řeči, což se právě bez porozumění složitému prozodickému systému neobejde. Přestože se v mluvené řeči realizace tónu postupně vytrácí, je nutné této jazykové stránce věnovat pozornost, a právě z tohoto důvodu se tímto tématem budu v rámci své bakalářské práce zabývat.

V první části nejprve vymezím pojmy, které jsou nutné pro pochopení prozodického systému čínštiny, jakožto rytmické a lineární členění věty, přízvučnost slabiky, sedm stupňů prominence. Druhou částí mé práce bude následně korpus, jenž se skládá ze samotného prozodického přepisu nahrávky, doplněn o přepis do čínských znaků, a překlad do českého jazyka. Poslední, a dá se říci stěžejní částí, bude celková analýza textu. V této části provedu důkladný rozbor zmíněné nahrávky, ve které se zaměřím nejen na rychlost promluvy, délku a počet segmentů a kól, ale také na jejich rytmické sledy. Veškeré výsledky zpracuji do tabulek, grafů, pokusím se určit nejproduktivnější vzorce a následně vyhodnotit.

Hlavním podkladem pro sestavení korpusu se stala nahrávka knihy *Úvod do hovorové čínštiny 2* pana prof. PhDr. Oldřicha Švarného, CSc. V mé práci byly konkrétně zpracovány kapitoly č. 44, 45 a 46.

Cílem mé bakalářské práce je tedy snaha nastínit hlavní aspekty prozodického systému čínského jazyka a zakomponovat je do transkribovaného textu, jež podrobím zevrubné analýze.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Prozodická transkripce

Prozodická transkripce je způsob, pomocí kterého jsou v čínštině zaznamenávány prozodické (suprasegmentální) rysy řeči. Patří zde především slovní i větný přízvuk, členění pomocí předělů a řečové tempo; tyto rysy společně vytvářejí rytmus řeči. Součástí je však taktéž větná intonace a tóny přítomné v tónových jazycích. Prozodické rysy se realizují pomocí změn výšky tónu, síly a změn délky.¹

Za autora prozodické transkripce čínštiny je považován sinolog, fonetik a orientalista prof. PhDr. Oldřich Švarný, CSc. Prozodickými rysy čínského jazyka se zabýval téměř celý život a jeho přínos mu vynesl uznání zahraničních sinologů po celém světě. Profesor Švarný na základě analýzy mluveného textu vyvinul prozodickou transkripci, pomocí které je možné prozodické rysy zachytit.² Činí se tak za pomoci rozličných grafických značek, uplatněných na základě pinyinového³ zápisu vět. Tyto značky reflektují jedinečné provedení dané věty, které je zachyceno na zvukové nahrávce, a poté je do prozodické transkripce přepsáno.⁴

2.2 Lineární členění věty

Souvětí a věty se zpravidla rozpadají na menší celky, kóla.⁵ Tyto významové úseky s ucelenou rytmickou strukturou jsou zakončeny přeryvem⁶ a jsou charakterizovány tázací, neukončující nebo ukončující intonací. Přeryvy (hranice kól) se z největší části objevují v souvětích na předělu vět, dále také po vazbách prepozičních sloves s předmětem, ale také mezi jednotlivými členy výřků.⁷ Kóla uvnitř věty nebo souvětí jsou

¹ Trísková 2011 (č. 3): 40

² Pospěchová 2016: 17

³ Celým názvem hànǔ pīnyīn je latinkový zápis standartní čínštiny, oficiálně schválen roku 1958 (Trísková 2012: 25)

⁴ Trísková 2011 (č. 3): 41

⁵ Nominativ singuláru: kólon

⁶ Pauza, trvající ¾ sekundy nebo více

⁷ Švarný, Uher 2014: 9-10

oddělena čárkou, přičemž průměrná délka kóla je 6-7 slabik. Délka kól, tj. jinými slovy umístování přeryvů, je celkem nezávislá na tempu řeči.⁸

Pokud nejsou kóla jednoslabičná nebo velmi krátká, rozpadají se dle svého lexikálního složení a gramatické stavby na menší skupiny slabik s rytmičným přízvukem (iktem).⁹ Současným vyslovením všech segmentů v rámci kóla vzniká ucelenější rytmičský sled.¹⁰

Kóla se dále rozpadají na menší jednotky, na segmenty. Průměrná délka segmentu je daleko variabilnější a více závislá na tempu řeči. V průměru kolísá mezi 2,5 až 4,5 slabiky. Slabiky, jež spolu tvoří jeden segment, píšeme dohromady nebo se spojovníkem.¹¹

2.3 Přízvučnost slabiky

Čínské slabiky můžeme dle rytmičného přízvuku rozdělit na iktové a neiktové. Slabiky iktové označujeme jako arze, ty neiktové pak jako theze. Jako iktovou slabiku označujeme slabiku tónickou, jež je prominentnější než slabiky, které jí předchází nebo i slabiky následující v rámci segmentu.¹² Ostatní slabiky nazýváme thezemi.

Arze mají tendenci být vyslovovány výše (s výjimkou třetího tónu, jehož prominence je realizovaná na slabikách bezprostředně předcházejících a následujících) a déle než theze.¹³

V pomalejší řeči pozorujeme výraznější převahu segmentů s jedním iktem nad segmenty se dvěma, případně i třemi iktovými slabikami. V rychlé řeči se naopak jednoiktové segmenty podle vzájemných vztahů spojují a tvoří segmenty dvoj- či víceiktové. U segmentů se dvěma arzemi jasně převažuje struktura akronymická. Nejčastějším typem dvojiktových segmentů s jinou rytmičnou strukturou je seřazení dvou sledů sestupných, zastoupených stejně na začátku či uvnitř kóla a na jeho konci. Vznikají

⁸ Švarný, 1998: 24

⁹ Nominativ singuláru: iktus

¹⁰ Švarný, Uher 2014: 10

¹¹ Tamtéž: 11

¹² Švarný, 1998: 25

¹³ Uher, Slaměníková 2015: 105

však taktéž spojením dvou sledů vzestupných. Rytmus segmentů se třemi iktovými slabikami je převážně akronymický.¹⁴

U víceslabičných segmentů se mohou v procesu vytváření delších segmentů některé iktové slabiky tónicky oslabené neutralizovat, čímž mohou svůj iktus ztratit.¹⁵

2.4 Sedm stupňů prominence

Přízvuková prominence je v čínštině důležitým faktorem, neboť se tóny v proudu souvislé řeči nerealizují v nezměněné podobě, nýbrž dochází k jejich modifikaci.¹⁶ Dle prominence rozdělil prof. Švarný slabiky na atónické, oslabeně tónické, plně tónické a slabiky se zvýrazněnou prominencí. Plně tónické slabiky mohou být arze i theze, naopak slabiky se zvýrazněnou prominencí pouze arze.¹⁷

Rozlišujeme taktéž slabiky atónické atónové, které jsou vždy bez tónu a slabiky atónické neutralizované, jež se mohou vyslovit i tónicky, ale v dané větě se za daných podmínek jejich tón téměř nebo zcela neutralizuje.¹⁸

1. Plně tónická se zvýrazněnou prominencí

- Značíme zvýrazněním slabiky (pomocí tučného písma, změna pozadí u dané slabiky)
- /**dà**mén/ (44_1_4_2_2)

2. Plně tónická arze

- Značíme tónovou značkou nad hlavním vokálem slabiky
- /shēnghuo/ (45_1_27_2_3)

3. Plně tónická theze

- Značíme tónovou značkou nad hlavním vokálem slabiky
- /kěxī/ (45_1_16_3_1)

4. Oslabeně tónická arze

- Značíme horními číselnými indexy na konci slabiky
- /yin¹wei/ (45_1_21_2_1)

¹⁴ Švarný, Uher 2014: 18

¹⁵ Švarný, Uher 2014: 10

¹⁶ Pospěchová 2016: 23-24

¹⁷ Švarný, 1998: 25

¹⁸ Švarný, Uher 2014: 11

5. Oslabeně tónická theze

- Značíme dolními číselnými indexy na konci slabiky
- /zhōngxue₂/ (45_1_17_3)

6. Atónická neutralizovaná

- Značíme bez tónové značky
- /wo-jie₂/ (45_1_13_1_1)

7. Atónická atónová

- Značíme bez tónové značky, nikdy nejsou nositelem tónu
- /sile / (45_1_10_2_2)

Pro účely identifikace arze a theze, bylo prof. Švarným zavedeno tzv. akronymické pravidlo, které platí pro sledy dvou, tří a čtyř slabik, jež jsou sice rytmičky rozlišeny, ale ne do té míry, aby mohly být označeny rozdílným stupněm prominence.¹⁹ Akronymické pravidlo nám říká, že nachází-li se v rámci segmentu bezprostřední sled dvou tónických slabik, je druhá slabika vždy prominentnější. V případě troj- a čtyřslabičných sledů je poté tón realizován jak na poslední, tak na první slabice.²⁰ Profesor Švarný také uvádí, že ve dvojslabičných sledech, kde je iktus na druhé slabice, je rytmus ve shodě s akronymickým rytmem a dochází tedy k tomu, že sledy se překrývají.²¹

Příklady akronymického sledu

/yě-bu-jiao/ (46_2_9_2_2)

/zhui-d-hen-teng/ (44_3_3_3_2)

2.5 Rytmičné členění věty

Rytmu řeči je v čínštině využito pro členění věty a souvětí daleko výrazněji než je tomu v češtině nebo slovenštině, jelikož chybí členění dané flektivními koncovkami a shodou. Rytmičné členění je však variabilní podle tempa řeči, případně dle logického nebo kontrastního zdůraznění některého člena věty, podle toho, zda je vyslovujeme expresivně, neutrálně, a také podle toho, jak je věta dlouhá.²²

¹⁹ Pospěchová 2015: 95

²⁰ Trísková 2011b: 47

²¹ Švarný, 1998: 26

²² Švarný, 1998: 23

Jak jsem zmínila v předešlých kapitolách, slabiky se dělí na iktové a neiktové. Právě díky umístění iktů můžeme rozlišovat rytmické členění kól a segmentů. Mezi základní typy rytmů se řadí ascendentní (vzestupný), descendentní (sestupný) nebo akronymický. Sestupným sledům mohou předcházet předklonky, ke sledům vzestupným se mohou připojovat příklonky, případně i sled atonických příklonných slabik.²³

1. Ascendentní rytmus

Při ascendentním (vzestupném) segmentu slabice, jež je nositelem iktu, méně prominentní slabika nebo slabiky předcházejí; je-li thezí více, musí být jejich prominence vzestupná (nejvíce třístupňová). K vzestupným sledům se může připojovat příklonka.²⁴ Výskyt ascendentních segmentů je více charakteristický pro postavení na konci kóla.²⁵

/dang-zhíyuán/ (45_1_6_1_4) - ascendentní rytmus

/nuǎn-nuǎn-d/ (44_3_15_3_2) - ascendentní rytmus s příklonkou

2. Descendentní rytmus

Při descendentním (sestupném) segmentu za slabikou, jež je nositelem iktu, theze následuje; je-li thezí více, jsou to zpravidla slabiky atonické, méně často je jejich prominence sestupná (vzácně třístupňová). Sestupným segmentům může předcházet předklonka.²⁶ Výskyt descendentních sledů, kterých je ovšem absolutním číslem více, než segmentů vzestupných, je více charakteristický pro postavení na začátku a uvnitř kóla.²⁷

/hēbudao/ (44_5_6_1_3) - descendentní rytmus

/ke-yǐjing/ (44_4_14_2_2) - descendentní rytmus s předklonkou

²³ Švarný, Uher 2014: 10

²⁴ Švarný, 1998: 32-33

²⁵ Švarný, Uher 2014: 14

²⁶ Švarný, 1998: 32-33

²⁷ Švarný, Uher 2014: 14

3. Akronymický rytmus

V případě troj- a čtyřslabičných sledů, označujeme jejich rytmus, podle rytmu akronymických zkratk v běžných evropských jazycích, jako akronymický.²⁸ Akronymickému sledu může předcházet předklonka a následovat příklonka.

/zhei ⁴ -zhong-bìng/	(44_3_13_3_2)	- akronymický sled
/wo-shòugo-shāng/	(45_1_21_2_2)	- akronymický sled s předklonkou
/yījiùsìqī-nián/	(45_1_10_1_2)	- akronymický sled s příklonkou
/dì-sìshìsì-ke/	(44_5_1_1_1)	- akronymický sled s předklonkou i příklonkou

Rytmické sledy se mohou vyskytovat v pozicích na začátku, resp. uprostřed či na konci kóla. Za segmenty v pozici na konci kól považujeme segmenty i v případech, kdy je kól tvořen pouze jedním segmentem.²⁹

Dle prof. Švarného je výskyt ascendentních segmentů charakteristický pro pozici na konci kól, výskyt descendentních pro pozici na začátku/uvnitř kól.³⁰

²⁸ Švarný, Uher 2014: 12

²⁹ Švarný, 1998: 33

³⁰ Tamtéž: 33-46

3 KORPUS

3.1 Metody a postup při zpracování korpusu

Hlavním nástrojem pro sestavení korpusu byla audionahrávka knihy *Úvod do hovorové čínštiny 2* pana prof. PhDr. Oldřicha Švarného, CSc. V mé práci byly konkrétně zpracovány kapitoly 44, 45 a 46. Veškeré audionahrávky byly realizovány rodilou mluvčí, paní Guan Mingzhe, ve standardní pekingštině.

Každá lekce obsahuje celkem tři části. Část první obsahuje různorodý text o rozdílných délkách. V lekci 44 se jedná o říkanky a krátký příběh, v lekci 45 o delší vyprávění a v lekci 46 opět nalezneme krátké básničky a jeden příběh. Ve druhé části jsou pokaždé obsaženy cvičné věty a v poslední, třetí části nalezneme věty k procvičení, vztahující se k textům v prvních částech dané kapitoly.

Prvním krokem při zpracování korpusu byl poslech samotné nahrávky. Následně jsem nahrávku přepsala do celosvětově uznávané latinizační abecedy pīnyīn a opakovaným poslechem jsem tento text doplnila o prozodickou transkripci. Nejprve jsem text rozčlenila na kóla a zaznačila nejprominentnější vrcholy, jež jsem označila tónovou značkou. Poté jsem v textu vymezila segmenty a po opakovaném poslechu vyznačila i další realizované, již však méně prominentní tóny. Nakonec jsem zvážila prominentnost slabik vůči sobě a případně upravila. Ve finální verzi korpusu, viz níže, můžeme vidět nejprominentnější slabiku zvýrazněnou tučně na černém pozadí. Posledním krokem byla samotná analýza zpracovaného textu.

V mnoha případech dochází u mluvčí k přeroknutí či zopakování celé věty, případně odstavce. Veškeré tyto realizace jsem zanechala a uvedla ve formě, v jaké byly přechteny. Prozodická transkripce je dále doplněna o přepis do čínských znaků ve zjednodušené formě a také o překlad do českého jazyka, pro možnost porozumění. Překlady pocházejí přímo z knihy *Úvod do hovorové čínštiny 2*, kromě oddílu 复习问题 (otázky k procvičení), jež jsem pro úplnost textu přeložila sama.

3.2 Výsledná podoba korpusu

Lekce 44

Prozodická transkripce:

di-sìshí **sì**-ke kèwén

(yī) wǒ-jiā-d **fáng**z

jiēshang fángz liǎng-bian-pái, wǒ-jiā **dà**mén xiāng-nán-kāi.

yuànli-you-**kē** dà-yáng-shù, běifang-sān-jian chéng-yì-pái.

chuāngz-dà, yòu-xiāng-yáng. **bú**-shì-fēn-dì fān¹le-shēn, zěn-neng-
-zhùshang **zhè**-yang-d-fáng.

jiēshang fángz, liǎng-bian-pái, wǒ-jiā dàmen₂ xiāng-nán-kāi.

yuànli-you-ke¹ dà-yáng-shù, běifang sān-jian¹ chéng-yì-pai².

chuāngz-dà, yòu-xiāng-yáng. bu²-shì-**fēn**-dì fān¹le-shēn, zěn-neng-
-zhùshang **zhè**-yang-d-fáng.

Přepis do znaků:

第 44 课课文

(一)我家的房子

街上房子两边排，我家大门向南开。院里有棵大杨树，北房三间成一排。窗子大，又向阳。不是分地翻了身，怎能住上这样的房！

Překlad:

Lekce 44

(I.) Dům naší rodiny

Po obou stranách ulice se řadí domy; hlavní dveře našeho domu vedou na jih. Na dvoře je velký topol, tři místnosti severní části domu stojí v řadě. Okna jsou velká a také obrácená ke slunci. Kdyby nebylo dělení půdy a osvobození, jak bychom mohli bydlet v takovém domě!

Prozodická transkripce:

(èr) wūyā hē-shuǐ

yì-zhī-wūyā xiāng-hē **píng**li-d-shuǐ, píng hēn-gāo, shuǐ yòu-shǎo,
hēbuzhào². hòulái, tā-**yí**-kuai yí-kuai-d, xián²le xǔduo **shí**z,
tiān-jīn píngli-qu. píngli-d-shuǐ, shēng-shànglai, wūyā jiù-
-hēzhào-le.

Přepis do znaků:

(二) 乌鸦喝水

一只乌鸦想喝瓶里的水，瓶很高，水又少，喝不着。后来，他一块一块的啣了许多石子投进瓶里去。瓶里的水升上来，乌鸦就喝着。

Překlad:

(II.) Vrána pije vodu

(Jedna) vrána chtěla pít vodu ze džbánu, džbán byl <však> vysoký i vody bylo málo <a tak> se nemohla napít (*dosl.* nedosáhla <k vodě, aby> se mohla napít). Proto (*dosl.* potom) nanosila v zobáku kus po kuse mnoho kamenů a naházela (pustila) <je> do džbánu. Voda ve džbánu vystoupila a vrána se napila (*dosl.* asi dosáhla <k vodě a> napila se).

Prozodická transkripce:

(sān) lìji

lánming-d-mèimei xièdù, yì-tiān-xie⁴le hǎo-ji-cì, dùz zhuì-d-
-hen-téng. shēnshang-fāshāo, zuǐ-ye-**gān**-d-hěn. lánming₂ qing³le-
-yīsheng-lai, yīsheng₁ kànle-kan-shuō: zhe⁴-shì-lìji. hēle shēng-
-shuǐ, huò-chīle cāngying **pá**go-d-dōngxi, hen-**róng**yi-de² zhei⁴-
-zhong-bìng. de²le-zhei-bìng, bu²yao-chī **yìng**-d-dōngxi, duo-hē
báikaishuǐ. shuǐjiào-d-shi²hour, zhùyì ba-dùz, gai⁴-d nuǎn-nuan₃-
-d. xièchulai-d fènbian, yao⁴-yong-huītu gài hǎo, búyao-rang⁴
cāngying-pa².

lánming-d-mèimei xièdù, yì-tiān xie⁴le-hǎo-ji-cì, dùz zhuì-d-
-hen-téng. shēnshang-fāshāo, zuǐ-ye-**gān**-d-hěn. lánming qing³le-
-yīsheng-lai, yīsheng kànle-kan-shuō: zhe⁴-shì-**lì**ji. hēle **shēng**-
-shuǐ, huò-chīle cāngying págo-d-dong¹xi, hen-**róng**yi-de² zhei⁴-
-zhong-bìng. de²le-zhèi-bìng, bu²yao-chī **yìng**-d-dong¹xi, duo¹-he-
-**kāi**shuǐ³, duo-hē báikaishuǐ. shuǐ**jiào**-d-shi²hour, zhùyì-ba-dùz,
gai⁴-d nuǎn-nuǎn-d. xièchulai-d fènbian, yao⁴-yong-huītu gài hǎo,
búyao-rang cāngying-pá.

Přepis do znaků:**(三) 痢疾**

蓝明的妹妹泻肚 一天泻了好几次，肚子疼得很痛。身上发烧，嘴也干得很。蓝明请了医生来，医生看了看说：“这是痢疾。喝了生水或吃了苍蝇爬的东西，很容易得这种病。得了这病，不要吃硬的东西，多喝白开水。睡觉的时候，注意把肚子盖得暖暖的。泻出来的粪便，要用灰土盖好，不要让苍蝇爬。”

Překlad:

(III.) Úplavice

Mladší sestra Lan Minga trpěla průjmem, za den šla mnohokrát na stranu <a> cítila velkou bolest v břiše. Měla (v těle) horečku a také v ústech velmi sucho (*dosl.* ústa také byla velmi suchá). Lan Ming zavolal lékaře; lékař <ji> prohlédl a řekl: „To je úplavice.“ <Když někdo> se napije nesvařené vody nebo sní něco, po čem lezly mouchy, velmi snadno dostane tuto nemoc. <Kdo> dostal tuto nemoc, ať nejí tvrdé věci a pije hodně čistou svařenou vodu. Při spánku dbejme, aby měl břicho teple přikryto. Výkaly z průjmu je nutno přikrýt popelem a hlínou; nepřipusťme, aby <po nich> lezly mouchy!

Prozodická transkripce:

di-sì-duan, jùz

yī, zài-xiàng yuǎndong hángxing-d túzhong, wǒmen-ceng hǎo-ji-ci
 zai-chuánshang liànxí, shǐyong jiùshengquān. zai-xiang⁴ yuǎndong
 hángxing-d túzhong, wǒmen-céng hǎo-ji-ci⁴, zai-chuánshang,
 liànxí shǐyong jiùshengquān. zai-xiang⁴-yuǎndong hángxing-d
 túzhong, wǒmen-céng hǎo-ji-ci, zai-chuánshang-liànxí shǐyong-
 -jiùshengquān. èr, wǒ-cónglái, bu-gài yārongbèi shuìjiào, wǒ-
 -cónglái, bu-gài yārongbèi shuìjiào, wǒ-zhǐ-yao yì⁴-chuan
 miánbèi, huó⁴zhe máotǎn jiu-xíng. sān, shuǐguǒdiànli₃ you-bōluó,
 xiāngjiāo he-yéz. sì, yàobushi ta-lǎle-wǒ³ yì-bǎ, wǒ³-jiu-diào-
 -zai héli-le. wǔ, ta-niánji bú-dà, tóufa ke-yǐjīng xīle. liù,
 xīnxiān-d wúhuaguǒ, gen-zǎoz, wǒ-hai²-mei jiàngō. xīnxiān-d
 wúhuaguǒ he-zǎoz, wǒ-hai²-mei jiàngō. qī, shìz he-táoz, zai-
 -zhōngguó shì-hen³-pǔtōng-d shuǐguǒ.

Přepis do znaků:

第四段，句子

1. 在向沅东航行的途中，我们曾好几次在船上联系使用救生圈。
2. 我从来不盖鸭绒被睡觉，我只要一牀棉被或者毛毯就行。
3. 水果店里有菠萝，香蕉和椰子。
4. 要不是他拉了我一把，我就掉在河里了。
5. 他年纪不大，头发可已经稀了。
6. 新鲜的无花果跟枣子我还没见过。(新鲜的无花果和枣子我还没见过。)
7. 柿子和桃子在中国是很普通的水果。

Překlad:

(IV.) Čtvrtý oddíl, věty

1. Během plavby (*dosl.* asi na cestě při plavbě) na Dálný východ jsme se na lodi mnohokrát cvičili v používání záchranného pásu. 2. Nikdy nespím přikryt peřinou, stačí mi prošívaná (vatovaná) přikrývka nebo houně. 3. V obchodech s ovocem jsou ananasy, banány a kokosové ořechy. 4. Kdyby mne nebyl býval zadržel (*dosl.* zatáhl, *popř.* přitáhl), byl bych spadl do řeky. 5. Není 7<příliš> stár, ale má již řídké vlasy. 6. Čerstvé fíky a datle jsem ještě neviděl. 7. Tomel a broskev jsou v Číně velmi běžné ovoce.

Prozodická transkripce:

di-sìshí**sì**-ke

fùxi-wéntí

yī, fēn-di fānshēn yìhòu, rénmin-d-shēnghuó yǒu³le-shénme
biànhua? èr, wūyā wei⁴-shénme hēbudào píngli-d-shuǐ? sān, ta
xiǎngchū yì²-ge-shénme-bànfā? sì, lánming-d-mèimei shēngle-
-shén²me-bìng? wǔ, zhei⁴-zhong-bìng shì-zěnmē délai-d? liù,
yīshēng quán⁴-ta zuo-shénme?

Přepis do znaků:

第 44 课

复习问题

1. 分地翻身以后，人民的生活有了什么变化?
2. 乌鸦为什么喝不到瓶里的水?
3. 他想出一个什么办法?
4. 蓝明的妹妹生了什么病?
5. 这种病是怎么得来的?
6. 医生劝地做什么?

Překlad:

Lekce 44

Otázky k procvičení

1. Jak se změnil život lidí po rozdělení půdy?
2. Proč se nemohla vrána napít vody ze džbánu?
3. Jaké vymyslel řešení?
4. Jakou nemocí onemocněla mladší sestra Lan Minga?
5. Jak tuto nemoc získala?
6. Co jí poradil doktor, aby udělala?

Prozodická transkripce:

di-sìshíwǔ-ke kèwén

yi²-ge-zhōngguo qīngnián-d zìshù

wǒ-jiao lǚ-huànzhenɡ, shí⁴-yí-ge xiǎoxué jiàoshī. yījiu'èrqī-nián² shí'èryue shíqī-ri, wǒ-shēng-zai húnan-shěng, héngyang²-xian. wǒ³-d-fùmǔ, zhī³-you wǒ-yí-ge-érz, wǒ-hái-you yi²-ge-jiejie, yi²-ge-mèimei. wǒ-fùqin cóngqián zai-shìzhèngfú dang-zhíyuán, wǒ-mǔqin, lái²zi chángshā nánxiāng-d yi²-ge, nóngcūn. wǒ-mǔqin, lái²zi chángshā nánxiāng-d yi²-ge-nóngcūn. wǒ-mǔqin, lái²zi chángshā nánxiāng-d yi²-ge-nóngcūn. xiànzài, wǒ³-d-fùmǔ quán-bu-zaishì-le. wǒ-fùqin yījiushi-qī-nián, zhōngfēng sìle. tā-huóle wǔshíba-sui. wǒ-mǔqin, qiánnián déle, wèi'ǎi, yě-sì-le. wǒ-jiejie jiā-geile, jù-línmù, tā¹-shí-yí-ge gōngchengshī, xiànzài, nánchāng-gōngzuò⁴. tā-shí-yí-ge gōngchengshī, xiàn, zai-nánchāng gōngzuò⁴. wǒ-mèimei xiǎo-shíhour, shēng-tiānhuār sì³-le. tā¹-jiao-lánzhēn, shí-yí-ge fēichang kě'ǎi-d-hai²z, kěxǐ zǎo-sǐ-le.

wǒ³-shí-zài jiāxiang shang⁴-d-xiǎoxué, wǒ³-shí-zai-jiāxiang shang⁴-d-xiǎoxué, zhōngxué². yījiusìjiǔ-nián² húnan-jiefàng yihòu, wǒ³-cai-kāishì jiāoshū. yǐqián, wǒ³-zai méikuang⁴shang zuògōng, yě-zuò⁴go jiànzhū-gōngren. zai-kàngri-zhànzhēng shíqī, wǒ-cānjiāle xīn-sìjūn, zai-jiāngsū běibu, dà³go-yóujī, céngjīng-lìgo liǎng-ci-gōng. jiefàng-yihòu, yīn¹wei wǒ-shòugo-shāng, suǒ³yì zhuǎnyè-le. jiù-zai⁴ xiǎoxuéli jiāoshū. yījiu-wūsān-nián², wǒ-hé, shén-měiliǔ jiéhūn, tā-xiànzài shí-yí-ge gāngtiē-gōngchǎng-d tuō'ersuǒ-d suǒzhǎng. tā-xiànzài, shí, yi²-ge-gāngtiēchǎng-d tuō'ersuǒ-d suǒzhǎng. wǒ³men-you-yí-ge yí-sui-bàn-d nánhai²r. wǒ³-d-yuè³mǔ, yē³-he-wǒmen zhu⁴zai-yìqǐ, bang-wǒ³men guǎnli-jiāwu. wǒ³men-d-shōuru, zúgou-wéichí yì⁴-jia-d shēnghuo.

wo-zài gōngzuo yúxia₄, xǐhuan chuī-díz, xià-xiàngqí, tiàowǔ.
 fàngjià-d shí²hour, ye-cháng he-péngyoumen-yiqi³ qu-diàoyú, jǐ-
 -nián yiqian², jǐ-nián yǐqián, jǐ-nián yiqián, wo³-zai-xiāngtán,
 céng-yùjiāng yí²-wei-jiàoshòu, ta-yě-shi ní³men nèi⁴-yí-guó-d-
 -ren², shi-dào zhōngguó₂, lai-fǎngwèn-d, kěxī wo-wàngji ta¹-d-
 -míngz-le.

Přepis do znaků:

第 45 课课文

一个中国青年的自述

我叫吕焕正，是一个小学教师。一九二七年十二月七日我生在湖南省衡阳县。我的父母只有我一个儿子，我还有一个姐姐，一个妹妹。我父亲从前在市政府当职员，我母亲来自长沙南乡的一个农村。现在我的父母全不在世了。我父亲一九四七年中风死了。他活了五十八岁。我母亲前年得了胃癌也死了。我姐姐嫁给了苟林穆，他是一个工程师，现在南昌工作。我妹妹小时候生天花死了。她叫兰贞，是一个非常可爱的孩子，可惜早死了。

我是在家乡上的小学，中学。一九四九年湖南解放以后我才开始教书。以前我在煤矿上做工，也做过建筑工人。在抗日战争时期，我参加了新四军，在江苏北部打过游击，曾经立过两次功。解放以后，因为我受过伤，所以专业了，就在小学里教书。一九五三年我和神美柳结婚，她现在是一个钢铁厂的托儿所的所长。我们有一个一岁半的男孩儿。我的岳母也和我们住在一起，帮我们管理家务。我们的收入足够维持一家的生活。

我在工作之余喜欢吹笛子，下象棋，跳舞。放假的时候儿也常和朋友们一起去钓鱼，几年以前我在湘潭曾遇见过一位教授，她也是你们的一国的人，是到中国来访问的，可惜我忘记她的名字了。

Překlad:

Lekce 45

Vypravování mladého Číňana o sobě

Jmenuji se Li Chuan-čeng <a> jsem učitelem na obecné škole (*dosl.* učitelem obecné školy). Narodil jsem se 17. prosince 1927 v okrese Cheng-jang v provincii Chu-nan. Moji rodiče měli jen jednoho syna – mne (*dosl.* jen mne jednoho syna); mám ještě jednu starší sestru a <měl jsem> jednu mladší sestru. Můj otec (dříve) byl úředníkem městské správy, matka pocházela z jedné vesnice <v siangu> Nan-siang <ve správním okrsku města> Čchang-ša. Teď už ani jeden z mých rodičů není naživu (*dosl.* moji rodiče oba nejsou naživu). Otec zemřel r. 1947 na mrtvici ve věku 58 let (*dosl.* on žil 58 let). Matka dostala předloni rakovinu žaludku <a> také zemřela. Starší sestra se provdala za Kou Lin-mua, který je inženýrem (*dosl.* on je inženýr) <a> teď pracuje v Nan-čchangu. Mladší sestra zemřela v dětství na neštovice (*dosl.* dostala neštovice <a> zemřela). Jmenovala se Lan-čen a byla velmi roztomilé dítě; škoda, <že tak> brzy zemřela.

Ve svém rodišti jsem chodil do obecné školy <a> střední školy. V r. 1949 po osvobození Chu-nanu jsem (teprve) začal vyučovat. Předtím jsem pracoval v uhelných dolech <a> také jsem byl dělníkem na stavbě. Za války proti Japoncům (*dosl.* v období protijaponské války) jsem vstoupil do Nové čtvrté armády a byl jsem u partyzánů na severu <provincie> Ťiang-su; dvakrát jsem se vyznamenal. Po osvobození jsem pro zranění (*dosl.* protože jsem utrpěl zranění) změnil zaměstnání a nyní učím na obecné škole. Roku 1953 jsem se oženil se Šen Mej-liou; je teď vedoucí dětských jeslí jedné ocelárny. Máme 1½ roku starého chlapce (*dosl.* máme 1½ ročního chlapce). Má tchýně bydlí také s námi <a> pomáhá nám vést domácnost. Náš příjem stačí k obživě celé rodiny (*dosl.* stačí udržovat život celé rodiny).

Ve volných chvílích (v pracovním volnu) hraji na flétnu, hraji šachy a tančím. O dovolené také často chodím s přáteli na ryby. Před několika lety jsem potkal v Siang-tchanu jednoho profesora, byl to také váš krajan (*dosl.* člověk vaší oné země); byl v Číně na studijní cestě (*dosl.* přišel do Číny se informovat), bohužel jsem <však> zapomněl jeho jméno.

Prozodická transkripce:

di-èrshíwǔ-kè

fùxi-wèntí

yī, lǚ-huànzhèng jiāli, běnlái you-duōshao-ren²? èr, ta¹-d-fùmu³
hai-huózh-ma? sān, jiěfàng yǐqián, ta-zuògo shénme-gōngzuo⁴? sì,
kàngri qījiān, ta-zuòle shénme? wǔ, jiěfàng yǐhòu, kāishile
shénme gōngzuo⁴? liù, ta-d-àiren zuo-shénme-gōngzuo⁴? qī, ta¹men-
-rìz guo⁴-d hǎo-bu-hao³? bā, zai-gōngzuo yúxia², ta-xǐhuan zuò-
-shénme?

Přepis do znaků:

第 45 课课文

复习问题

1. 吕焕正家里本来有多少人? 2. 他的父母还活着吗? 3. 解放以前他作过什么工作?
4. 抗日期间他做了什么? 5. 解放以后开始了什么工作? 6. 他的爱人做什么工作?
7. 他们日子过的好不好? 8. 在工作余暇他喜欢做什么?

Překlad:

Lekce 45

Otázky k procvičení

1. Kolik členů měla původně rodina Li Chuan-čenga? 2. Jsou jeho rodiče stále naživu?
3. Jakou práci vykonával před osvobozením? 4. Jakou práci vykonával za války proti Japoncům? 5. Jakou práci začal vykonávat po osvobození? 6. Jakou práci vykonává jeho manželka? 7. Žije spokojený život? 8. Co rád dělá ve volném čase?

Prozodická transkripce:

di-sìshí **liù**-ke kèwén

di-yī-duan

zhōnghua-rénmin-gònghéguó guóhuī

zhuānyan₂-d tiān'anmén, huīhuang-d jīnxīng, wěidà-d chǐlún, he-
-màidàosui, **huán**raochéng, yī yuánxing. zhe⁴-shì wo³men-d-guóhuī,
ta¹-shì **zhōng**hua-ren²min-gònghéguó-d xiàngzhēng, ta¹-shì **xīn**-
-zhōngguo rénmin-d guāngrong. wo³men-yào xiàng-tā zhìjìng!
wo³men-yào **ài**hu-ta¹, xiàng-àihu wo³men-d-yǎnjing. wo³men-yào
bǎohu-ta, xiàng-bǎohu zìjì₃-d shēngmíng₄. jué-bu-rong²xu **rèn**he-
-díren, lai-qínhai-ta, ràng-ta-zai shìjieshang, yóngyuǎn fàng-
-guāngmíng₂!

zhōnghua-rénmin-gònghéguó guóhuī

zhuānyan-d tiān'anmén, huīhuang-d jīnxīng, wěidà-d chǐlún, he-
-màidaosui, huánraocheng², yī-yuánxing. zhe⁴-shì wo³men-d-guóhuī,
ta¹-shì **zhōng**hua-ren²min-gònghéguó-d xiàngzhēng, ta¹-shì **xīn**-
-zhōngguo rénmin-d guāngrong. wo³men-yào xiàng-tā zhìjìng!
wo³men-yào **ài**hu-ta¹, xiàng-àihu wo³men-d-yǎnjing. wo³men-yào
bǎohu-ta, xiàng-bǎohu zìjì-d shēngmíng. jué-bu-rong²xu **rèn**he-
-díren, lai-qínhai-ta, ràng-ta-zai **shì**jieshang, yóngyuǎn fàng-
-guāngmíng!

(èr) huāmāo

xiǎo-huāmāo, mīmi-jiao. ta¹-qu-zhuō lǎoshǔ, lǎoshu xiān-pǎoliao.
dà-huāmāo, yì-shēng yě-bu-jiao. qīngqīng-zǒu, qīngqīng-pǎo,
xiàngqián měng-yì-tiào, lǎoshǔ jiu⁴-gei-tā zhuāzhuliao.

xiǎo-huāmāo, mīmi-jiao⁴. ta¹-qu zhuō-lǎoshǔ, lǎoshǔ xiān-pǎole.
dà-huāmāo, yì-shēng yě-bu-jiao. qīngqīng-zǒu, qīngqīng-pǎo,
xiàngqián měng-yì-tiào, lǎoshǔ jiu⁴-gei zhuōzhule.

Přepis do znaků:

第 46 课课文

第一段

(一) 中华人民共和国国徽

庄严的天安门，辉煌的金星，伟大的齿轮和麦稻穗，环绕成一圆形。这是我们的国徽，它是中华人民共和国的象征，它是新中国人民的光荣。我们要向它致敬！我们要爱护它，象爱护我们的眼睛。我们要保护它，象保护自己的生命。决不容许任何敌人来侵害它， 让它在世界上永远放光明！

(二) 花猫

小花猫咪咪叫。 他去捉老鼠，老鼠先跑了。 大花猫，一声也不叫。轻轻走，轻轻跑，向前猛一跳，老鼠就给捉住了。

Překlad:

Lekce 46

První odstavec

(I.) Státní znak Čínské lidové republiky

Majestátní Tchien-an-men, zářící zlaté hvězdy, velké ozubené kolo, klasy pšenice a rýže <kolem nich> vytvářejí kruh (jsou stočeny do kruhu). To (=toto) je náš státní znak; je to symbol Čínské lidové republiky, je to sláva lidu nové Číny. Chceme (*příp.* musíme) mu prokazovat úctu! Chceme (*příp.* musíme) jej (s láskou) střežit, jako střežíme (s láskou) své vlastní oči. Chceme (*příp.* musíme) jej ochraňovat, jako ochraňujeme svůj vlastní život. Rozhodně nepřipustíme, aby kterýkoli nepřítel na něj sáhl; necht' na světě věčně šíří jas!

(II.) Strakaté kočky

Strakaté koťátko mňouká mňau mňau. Jde chytit myš, <ale> myš dříve <než ji může chytit> uteče. Velká strakatá kočka nevydá ani hlásku. Tichounce jde, tichounce běží, prudce skočí kupředu a myš je chycena.

Prozodická transkripce:

(sān) jī

wǒ-jia liǎng-zhī-jī, shēn-chuān huā-máoyī. yí⁴-zhī-shi gōngjī₁,
yí⁴-zhī-shi mǔjī₁. gōngjī-jiao-wo³ zao³zao-qǐ, mǔjī-xiàdàn bào-
-xiǎojī.

Přepis do znaků:

(三) 鸡

我家两只鸡，身穿花毛衣。一只是公鸡，一只是母鸡。公鸡叫我早早起，母鸡下蛋抱小鸡。

Překlad:

(III.) Slepice

Doma máme dvě slepice (*přesněji* dva kusy kura domácího), na těle mají barevný šat a peří. Jeden z obou kusů je kohout, druhý je slepice (*dosl.* jeden kus je kohout, jeden kus je slepice). Kohout mě volá, <abych> brzy vstával; slepice snáší vejce <a> sedí na vejcích.

Prozodická transkripce:

(sì) xiǎo-qīngwá

xiǎo-qīngwá, běnling-gāo. xiǎo-qīngwá, běnling-gāo. neng²-zai
shuǐli₃-yóu, neng²-zai dì⁴shang-tiào. chī-hàichong, bǎo-
-zhuāngjia, wo³men-buyao⁴ shānghai₄-ta.

xiǎo-qīngwá, běnling-gāo. neng²-zai shuǐli-you², neng²-zai
dìshang-tiào. chī-hàichong, bǎo-zhuāngjia, wo³men-buyao⁴
shānghai₄-ta.

Přepis do znaků:

(四) 小青蛙

小青蛙， 本领高。能在水里游，能在地上跳。吃害虫，保庄稼，我们不要伤害他。

Překlad:

(IV.) (Zelené) žabičky

(Zelené) žabičky jsou velmi schopné. Mohou plavat ve vodě, mohou skákat po zemi.
Žerou škodlivý hmyz, chrání úrodu; neubližujme jim!

Prozodická transkripce:

(wǔ) jùz

yī, **bái**-tongzhi⁴ shì-dōngfang-xuéyuàn-d yānjiūyuán, jiān
wàiguóyu-xuéyuàn jiàoshòu. èr, tā¹-gen-wo-zǔmǔ shì-tóngnián
tóngyue tóngri shēng¹-d. sān, tiān **lǎo**-bù-xiayǔ, zhuāngjiā dōu-
-kuài **gān**sì-le. sì, buyao⁴ lǎo-bàozh-hai²z, rang⁴-tā-**zì**jǐ qu-
wánr. wǔ, pǎo-d **zhè**me-kuài gān-shénme, wǒ³-dōu gǎnbu**shàng**-ni-le.

Přepis do znaků:

(五) 句子

1. 白同志是东方学院的研究员，兼外国语学院教授。2. 他跟我祖母是同年同月同日生的。3. 天老不下雨，庄稼都快干死了。4. 不要老抱着孩子，让他自己去玩儿。5. 跑得这么快干什么，我都赶不上你了。

Překlad:

(V.) Věty

1. Soudruh Paj je vědeckým pracovníkem Orientálního ústavu a zároveň profesorem na ústavu cizích jazyků. 2. Narodil jsem se stejného roku, ve stejném měsíci a stejný den jako má babička (*dosl. s mou babičkou*). 3. Stále neprší, osení brzy zajde suchem. 4. Nechovej stále <to> dítě, ať si jde samo hrát! 5. Nač tak rychle běžíš? Nemohu tě ani dohnat.

Prozodická transkripce:

di-sìshí **liù**-ke

fùxi-wèntí

yī, zhōnghuá-ren²min-gònghéguó guóhuī, shì-shénme-**yàng**z-d?

èr, wǒ³men-yào zen³me-**yàng**, àihu-ta, bǎohu-ta? wǒ³men-yào zen³me-

-**yàng** àihu-ta, bǎohu-ta? sān, zhuō-lǎoshǔ nǐ-ge ben³ling-dà,

dà-māo hai²shì xiǎo-māo? sì, xiǎo-māo **zhuō**zhu-lǎoshǔ meiyǒu³? wǔ,

dà-māo zěnmē-zhuo¹ lǎoshǔ? liù, jī yǒu-shénme yòngchū? qī,

wǒ³men-**wèi**-shénme bùyào⁴ shānghai-wá?

Přepis do znaků:

第 46 课课文

复习问题

1. 中华人民共和国国徽是什么样子的? 2. 我们要怎么样爱护它, 保护它? 3. 捉老鼠哪个本领大, 大猫还是小猫? 4. 小猫捉住老鼠没有? 5. 大猫怎么捉老鼠? 6. 鸡有什么用处? 7. 我们为什么不要伤害蛙?

Překlad:

Lekce 46

Otázky k procvičení

1. Jaké jsou státní symboly Čínské lidové republiky? 2. Jak je musíme střežit? Ochraňovat je? 3. Která kočka ulovila myš? Velká kočka nebo koťátko? 4. Ulovilo koťátko myš? 5. Jak ulovila kočka myš? 6. Jaký užitek mají slepice? 7. Proč nesmíme ublížit žabičkám?

4 ANALYTICKÁ ČÁST

V praktické části mé bakalářské práce se budu zabývat analýzou zkoumaného vzorku. V první části provedu podrobný rozbor segmentů, kdy segmenty rozdělím podle počtu slabik a následně určím jejich rytmický průběh. Dále budu pokračovat analýzou kól, kdy kóla nejprve rozčlením dle jejich velikosti, zjistím jejich rytmický průběh a také rozeberu sousedství arzí. Veškeré hodnoty a výsledky uvedu v přehledných tabulkách a grafech s podrobnými popisy.

4.1 Lineární členění

Můj vzorek se skládá celkem ze 181 vět a dále se rozpadá na 364 kól. Tyto kóla jsou tvořena 665 segmenty, které se v mém vzorku objevily ve formě jedno- až osmislabičné. Celý můj vzorek obsahuje celkem 1303 slov, jež se dále rozpadají na 1905 slabik, a můžeme tedy určit, že každá věta průměrně obsahuje 2,86 segmentů, 5,23 kól a 10,52 slabik.

LINEÁRNÍ VĚTNÉ ČLENĚNÍ KORPUSU					
Lekce	Počet vět	Počet kól	Počet segmentů	Počet slov	Počet slabik
44	65	129	240	487	687
45	47	109	201	397	588
46	69	126	224	419	630
Celkem	181	364	665	1303	1905

Tabulka č. 1: Lineární větné členění korpusu

Jak můžeme vidět v tabulce č. 1, nejkratší analyzovanou lekcí, byla lekce 45. a to nejen počtem vět, ale následně i počtem kól a segmentů. Naopak nejdelší lekcí, co se týče počtu vět, byla lekce 46. Přestože lekce 44 má co do počtu vět méně než lekce 46, vyskytl se u ní vyšší počet nejen kól, ale také segmentů a slov. Domnívám se, že důvodem, proč je lekce 44 a 46 podstatně delší, je skutečnost, že tyto lekce obsahují krátké říkanky, oddíl vět a část pro procvičení. Lekce 45 však má pouze hlavní text a část pro procvičení, a proto je absence oddílu vět značná.

4.2 Rychlost promluvy

V následující části analýzy se zaměřím na rychlost promluvy zkoumaného vzorku. Nejprve provedu analýzu nahrávek jednotlivých kapitol a následně určím průměrnou rychlost promluvy. Celý vzorek byl realizován rodilou mluvčí, paní Guan Mingzhe, jež nejednou spolupracovala s profesorem Švarným.³¹

Jak lze z nahrávek poznat, autorka četla text bez jakékoliv předchozí přípravy, což nám na jednu stranu dodává na autentičnosti mluvy rodilého mluvčího, na straně druhé se však kvůli této nepřipravenosti mluvčí zadržovala a docházelo k častým přerškům. Autentičnost nahrávkám taktéž dodávají autorčiny komentáře a reakce, jež jsou velmi často doplňovány.

Délka všech kapitol, tj. 44, 45 a 46, je 1305 vteřin.³² Kvůli výše zmíněným důvodům jsem se rozhodla autorčiny komentáře a reakce na text z analýzy vynechat a ponechat čistou promluvu textu, včetně přeršků a opakovaného čtení. Po odečtení částí s komentáři se výsledná délka nahrávky dostala na 842 vteřin. Konkrétní výsledky jsem zaznamenala a uvádím v tabulce níže.

RYCHLOST PROMLUVY KONKRÉTNÍCH LEKCÍ				
Lekce	Délka nahrávky (v sekundách)	Délka nahrávky (v minutách)	Délka textu (ve slabikách)	Rychlost promluvy (slabika/minutu)
44	318	5:18	678	130,88
45	236	3:56	588	165,17
46	288	4:48	630	140,63
Celkem	842	14:02	1905	436,68

Tabulka č. 2: Rychlost promluvy

Jak vidíme v tabulce č. 2., nejdelší nahrávkou byla nahrávka lekce 44. Je patrné, že důvodem je opakující se nejdelší část, tj. text o úplavici, jež byl realizován 2x. Jak můžeme vidět, i v rychlosti promluvy se v tomto případě realizovalo nejméně slabik za minutu, konkrétně pouze 130,88. Nejkratší nahrávkou s nejmenším počtem slabik je dále lekce č. 45, která realizuje nejvíce slabik za minutu, tj. 165,17. Celý korpus byl dlouhý

³¹ Trísková, 2011: 254

³² 17 minut a 25 vteřin

14 minut a 2 vteřiny. Podíváme-li se na rychlost promluvy celkového korpusu, zjistíme, že průměrná rychlost promluvy byla 135,88 slabik za minutu.

4.3 Analýza segmentů

V další části analýzy se budu zabývat zpracováním segmentů. Nejprve vyčlením segmenty na dvou- až osmislabičné a zjistím jejich procentuální zastoupení. Segmenty dále rozdělím podle počtu slabik a podrobím je zevrubné analýze dle rytmického průběhu. Nakonec vyhodnotím, které segmenty se v rámci slabik v mém vzorku objevily nejčastěji, a které naopak byly nejojedinejší.

4.3.1 Velikost segmentů

V mém korpusu se vyskytlo celkem 665 segmentů, jež se skládaly z jedné až osmi slabik. Pro konkrétnější představu přidávám tabulku a graf.³³

ROZDĚLENÍ SEGMENTŮ DLE SLABIK		
Počet slabik v jednom segmentu	Absolutní četnost	Relativní četnost
Jednoslabičné	49	7,4 %
Dvouslabičné	225	33,8 %
Tříslabičné	235	35,3 %
Čtyřslabičné	97	14,6 %
Pěťslabičné	48	7,2 %
Šestslabičné	6	0,9 %
Sedmslabičné	3	0,5 %
Osmislabičné	2	0,3 %
Celkem	665	100 %

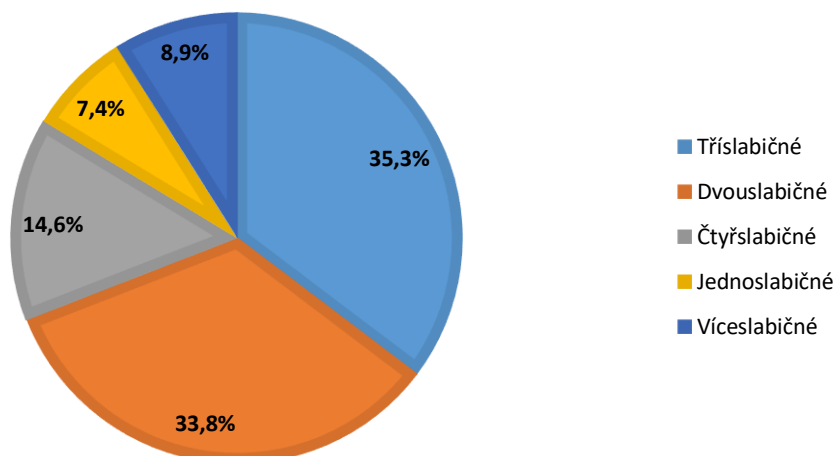
Tabulka č. 3: Rozdělení segmentů

V tabulce č. 3 vidíme absolutní a relativní četnost analyzovaných segmentů, jež jsou rozděleny podle počtu slabik. Jak je patrné, největší zastoupení měly v mém korpusu dvou, tři a čtyřslabičné segmenty, jež dohromady tvoří 557 vzorků, což je 83,8 %³⁴ analyzovaného korpusu. Mezi méně četné, nikoliv však nejméně, se řadí segmenty jednoslabičné a pěťslabičné, jež zaujímají v celkovém procentuálním zhodnocení 7 %. Naopak nejmenší zastoupení je patrné u sedmslabičných a osmislabičných segmentů.

³³ Rozdělení segmentů dle iktů bylo z důvodu nerelevance z analýzy vynecháno a nebyl na něj brán zřetel

³⁴ Veškeré údaje relativní četnosti jsou v celé práci uvedeny s přesností na jedno desetinné místo

ROZDĚLENÍ SEGMENTŮ DLE SLABIK

Graf č. 1: Rozdělení segmentů dle slabik

Jak je patrné z grafu č. 1, největší zastoupení mají segmenty třísylabičné. Na druhém místě se s 33,8 % umístily segmenty dvousylabičné, jež zaujímají $\frac{1}{3}$ z celkového počtu analyzovaných segmentů. Mezi segmenty, které nepřesahují ani 1 %, se řadí šesti, sedmi a osmysylabičné, jichž bylo v rámci celého korpusu pouze 11 vzorků.

4.3.2 Rytmický průběh segmentů

Následující část analýzy se bude zabývat rytmičným průběhem segmentů. Rytmičným průběhem dělíme na ascendentní, descendentní a akronymický, či určujeme kombinaci těchto sledů.³⁵ Ve své analýze jsem segmenty nejprve rozdělila na dvou- až osmysylabičné a následně jsem uvedla příklady rytmičným sledů. Všechny příklady pocházejí z mého korpusu, kdy jednotlivé příklady jsou vždy vyznačeny číslem, pod kterým je daný vzorek uveden na CD, jenž je přílohou této práce. Pro konkrétnější představu uvádím příklad:

45_2_4_2_1

lekce_oddíl_věta_kólon_segment

Ke každému oddílu jsem přidala tabulky relativní a absolutní četnosti rytmičným sledů a následně i grafy. V mém korpusu se také vyskytlo celkem 49 jednosylabičným

³⁵ Více viz 2.5 „Rytmičké členění vět“

segmentů. Jelikož tyto segmenty tvoří rytmický průběh, nebude na něj v mé analýze kladen důraz.

Dvouslabičné segmenty

Dvouslabičné segmenty dělíme na ascendentní (vzestupné) a descendentní (sestupné). V mém korpusu se objevilo celkem 225 segmentů, z nichž bylo 113 ascendentního sledu a sledu 112 descendentního.

1. Ascendentní rytmický sled (113 vzorků)

/běnlái/	(45_2_4_2_1)
/xiàngzhēng/	(46_1_5_2_3)
/lǎoshǔ/	(46_2_4_1_2)
/qu-wánr/	(46_5_10_2_2)
/buyao ⁴ /	(46_6_17_1_2)

2. Descendentní rytmický sled (112 vzorků)

/neng ² -zai/	(46_4_5_1_1)
/fángz/	(44_1_3_1_2)
/dàmen ₂ /	(44_1_8_3_2)
/sān-jian ¹ /	(44_1_9_2_2)
/sheng ¹ -d/	(46_5_6_1_5)

DVOUSLABIČNÉ SEGMENTY		
Typ rytmického sledu	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ascendentní	113	50,2 %
Descendentní	112	49,7 %
Celkem	225	100 %

Tabulka č. 4: Typy rytmických sledů dvouslabičných segmentů

Přestože obecně platí, že sestupné segmenty převažují nad těmi vzestupnými³⁶, na tabulce č. 4 názorně vidíme, že počet ascendentního a descendentního rytmického sledu byl v mém korpusu téměř vyrovnaný a lišil se pouze o jeden vzorek.

³⁶ Švarný, Uher 2014: 14

Trojslabičné segmenty

Trojslabičných segmentů se v mém vzorku vyskytlo celkem 235. Trojslabičné segmenty dále opět rozlišujeme na ascendentní, descendentní a akronymické. Konkrétní příklady, jež se v mém korpusu vyskytly, jsou uvedeny níže.

1. Akronymický rytmičský sled (103 vzorků)

/chéng-yi-pái/	(44_1_5_2_2)
/fan ¹ le-shēn/	(44_1_7_1_2)
/hǎo ¹ -ji-cì/	(44_4_4_2_2)
/hǎo-bu-hao ³ /	(45_2_16_1_3)
/fàng-guāngmíng ₂ /	(46_1_9_4_2)

2. Ascendentní rytmičský sled (25 vzorků)

▪ Ascendentní rytmičský sled jako celek (10 vzorků)

/xiang-nán-kāi/	(44_1_4_2_3)
/wo-cónglái/	(44_4_8_1_1)
/you-bōluó/	(44_4_10_1_2)
/ta-xiànzài/	(45_1_23_4_1)
/qu-diàoyú/	(45_1_29_2_3)

▪ Ascendentní rytmičský sled s příklonkou (15 vzorků)

/wǒ-jiā-d/	(44_1_3_1_1)
/dì-sì ¹ -duan/	(44_4_1_1_1)
/shì'èryue/	(45_1_4_1_2)
/nánxiāng-d/	(45_1_6_3_3)
/zǎo-sǐ-le/	(45_1_16_3_2)

3. Descendentní rytmičský sled (107 vzorků)

▪ Descendentní rytmičský sled jako celek (52 vzorků)

/nuǎn-nuǎn ₃ -d/	(44_3_8_3_2)
/xīn ¹ xian-d/	(44_4_16_1_1)
/wei ⁴ -shenme/	(44_5_6_1_2)
/rénmin-d/	(46_1_12_3_3)
/shì ¹ jieshang/	(46_1_16_3_2)

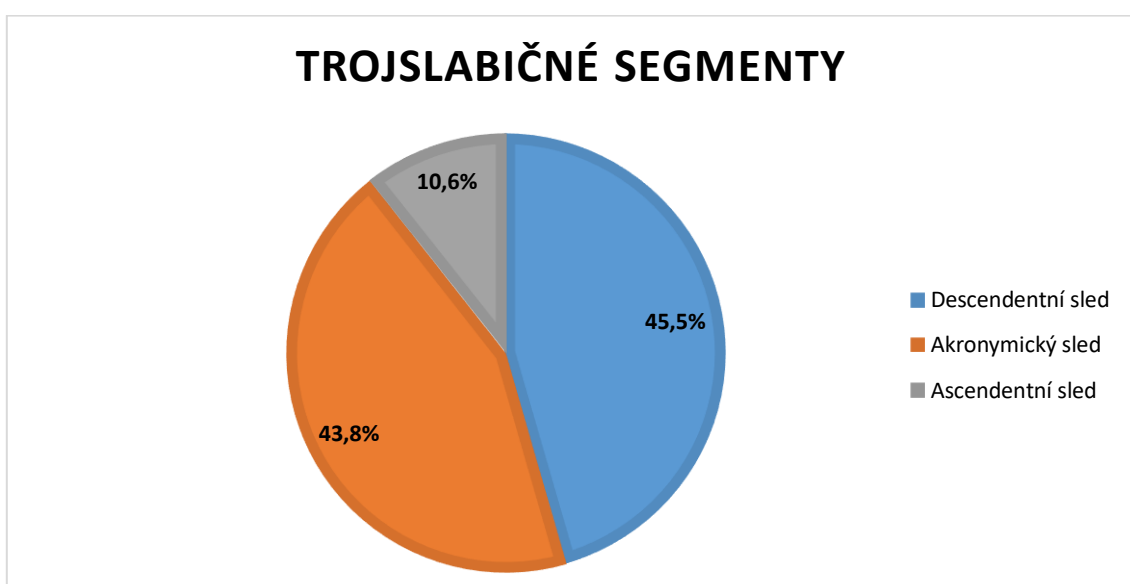
▪ Descendentní rytmičský sled s předklonkou (55 vzorků)

/zai-chuánshang/	(44_4_4_2_3)
/wo-hai ² -mei/	(44_4_16_3_1)
/zai-nán ¹ chang/	(45_1_14_3_1)
/xiang-àihu/	(46_1_14_2_1)
/chī-hàichong/	(46_4_9_1_1)

TROJSLABIČNÉ SEGMENTY		
Typ rytmického sledu	Absolutní četnost	Relativní četnost
Akronymický jako celek	103	43,8 %
Ascendentní	25	10,6 %
Ascendentní jako celek	10	4,3 %
Ascendentní s příklonkou	15	6,4 %
Descendentní	107	45,5 %
Descendentní jako celek	52	22,1 %
Descendentní s předklonkou	55	23,4 %
Celkem	235	100 %

Tabulka č. 5: Typy rytmických sledů trojslabičných segmentů

V tabulce č. 5 vidíme vyjádření absolutní a relativní četnosti zkoumaných vzorků. Jak tedy můžeme vyčíst, největší zastoupení měl, v rámci mého korpusu, sled descendentní, ať už byl v postavení descendentního sledu jako celku, či descendentního s předklonkou. Druhým nejfrekventovanějším sledem byl sled akronymický, jenž se z celkových 235 vzorků objevil 103x. Nejmenší zastoupení poté můžeme vidět u sledu ascendentního, a to pouze ve 25 případech.

Graf č. 2: Četnost rytmických sledů trojslabičných segmentů

Na grafu č. 2 můžeme názorně vidět procentuální zastoupení, které nám jasně zobrazuje vyrovnanost sledu descendentního a akronymického. Přestože akronymický sled mírně převažuje, jsou tyto dva rytmy zastoupeny téměř shodným procentuálním počtem a oba dva svým počtem tedy výrazně přesahují sled ascendentní.

Čtyřslabičné segmenty

Čtyřslabičných segmentů se v mém vzorku vyskytlo celkem 97. Jednalo se nejen o rytmické sledy ascendentní, descendentní, ale také o sledy akronymické, jež byly zastoupeny nejčastěji. Konkrétní příklady společně s celkovým počtem vzorků v analýze jsou uvedeny níže.

1. Ascendentní rytmický sled s předklonkou a příklonkou (2 vzorky)

/lai-fǎngwèn-d/ (45_1_29_10_1)

2. Akronymický rytmický sled (51 vzorků)

▪ Akronymický jako celek (39 vzorků)

/zhè-yang-d-fáng/ (44_1_7_2_2)
/yuànli-you-ke¹/ (44_1_9_1_1)
/de²le-zhei-bìng/ (44_3_7_1_1)
/ta¹-jiao-lánzhēn/ (45_1_16_1_1)
/zhuōzhu-lǎoshǔ/ (46_6_11_1_2)

▪ Akronymický s předklonkou (7 vzorků)

/hen-róng-yi-de²/ (44_3_6_3_2)
/wo-shòugo-shāng/ (45_1_21_2_2)
/he-màidàosui/ (46_1_4_4_1)

▪ Akronymický s příklonkou (5 vzorků)

/tuō'ersuǒ-d/ (45_1_23_4_4)
/yí-sui-bàn-d/ (45_1_25_1_2)

3. Descendentní rytmický sled (8 vzorků)

▪ Descendentní jako celek (2 vzorky)

/xièchulai-d/ (44_3_9_1_1)

▪ Descendentní s předklonkou (6 vzorků)

/zai-shìzhèngfu/ (45_1_6_1_3)
/céng-yùjiāng/ (45_1_29_7_1)
/lai-qǐnhai-ta/ (46_1_9_2_1)

4. Kombinace dvou ascendentních sledů (1 vzorek)

/jiéfàng-yihòu/ (45_1_21_1_1)

5. Kombinace dvou descendantních sledů (33 vzorků)

/duo¹-he-**kāi**shui³/ (44_3_14_3_1)
 /zěn-neng-zhùshang/
 /**yīng**-d-dōngxi/
 /yi²-ge-jiějie/
 /rang⁴-ta-**zì**jǐ/
 (44_1_7_2_1)
 (44_3_7_2_2)
 (45_1_5_3_2)
 (46_5_10_2_1)

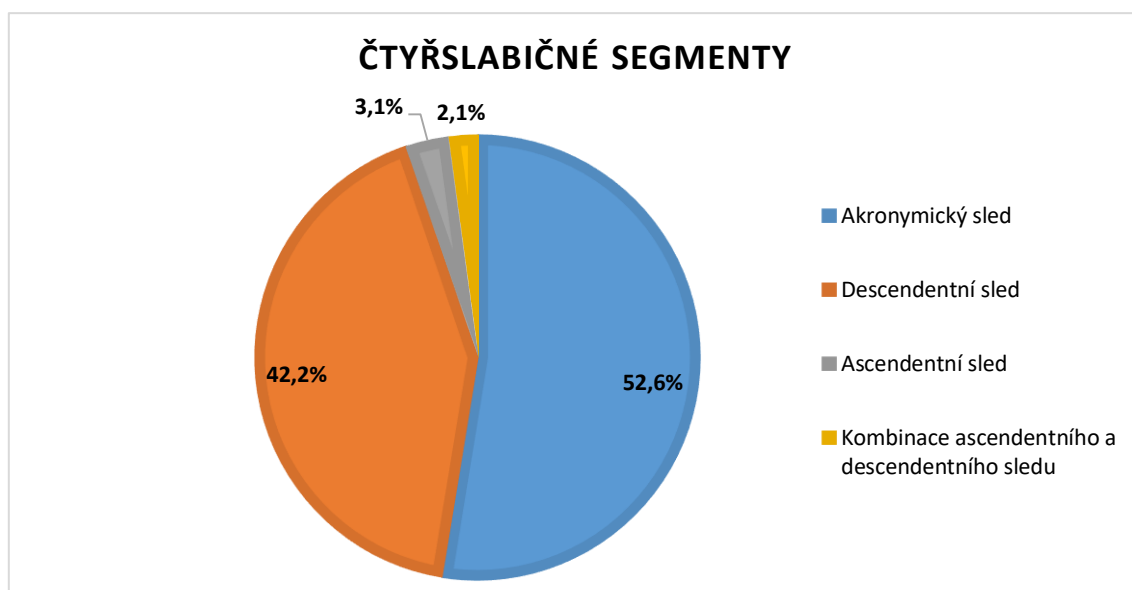
6. Kombinace ascendentního a descendantního sledu (2 vzorky)

/zai-xiang₄-**yuǎn**dong/ (44_4_6_1_1)

ČTYŘSLABIČNÉ SEGMENTY		
Typ rytmického sledu	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ascendentní s předklonkou a příklonkou	2	2,1 %
Akronymický sled	51	52,6 %
Akronymický jako celek	39	40,2 %
Akronymický s předklonkou	5	5,2 %
Akronymický s příklonkou	7	7,2 %
Descendentní sled	8	8,3 %
Descendentní jako celek	2	2,1 %
Descendentní s předklonkou	6	6,2 %
Kombinace dvou ascendentních sledů	1	1,0 %
Kombinace dvou descendantních sledů	33	34,0 %
Kombinace ascendentního a descendantního sledu	2	2,1 %
Celkem	97	100 %

Tabulka č. 6: Typy rytmických sledů čtyřslabičných segmentů

Pro obsáhlejší rozbor a podrobnější popis rozdělení ascendentních a descendantních sledů jsem v tabulce č. 6 také vyčlenila, jak přesně byly dané rytmické sledy realizovány. Jak můžeme vidět, největší zastoupení měl, s 51 výskyty, jednoznačně sled ascendentní. Naopak méně frekventovanými rytmickými sledy byly ascendentní rytmický sled s předklonkou a příklonkou a dále kombinace ascendentního descendantního sledu, oba po dvou vzorcích. Kombinace, která se objevila nejméně, konkrétně jednou, byla kombinace dvou ascendentních sledů.

Graf č. 3: Četnost rytmických sledů čtyřslabičných segmentů

Z grafu č. 3 můžeme podrobně vyčíst procentuální zastoupení všech výše zmiňovaných rytmických sledů. Jak můžeme vidět, nejfrekventovanější akronymický sled, se svými 52,6 %, tvoří větší polovinu čtyřslabičných segmentů. Druhou, procentuálně největší skupinou, byl sled descendentní, který zaujímá více než 2/3 z celkového grafu. Kombinace ascendentního a descendentního sledu, stejně jako sled ascendentní s předklonkou a příklonkou, není hojně zastoupena a zaujímá 2 %.

Pěťslabičné segmenty

Pěťslabičných segmentů se v mém vzorku vyskytovalo celkem 48. Opět se jednalo o sledy sestupné, vzestupné a akronymické. Nutno si však povšimnout, že právě u pěťslabičných segmentů se objevila největší různorodost kombinací sledů, přesně 4 druhy. Konkrétní příklady jsou uvedeny níže.

1. Akronymický sled (19 vzorků)

▪ Akronymický jako celek (6 vzorků)

/shǐyong-jiùshengquān/	(44_4_6_3_2)
/wàiguoyu-xuéyuàn/	(46_5_4_2_2)
/ta ¹ -gen-wo-zǔmǔ/	(46_5_6_1_1)

- Akronymický s předklonkou (1 vzorek)

/zai-kàngri-zhàn**zhēng**/ (45_1_20_1_1)

- Akronymický s příklonkou (6 vzorků)

/quán-bu-zaishì-le/ (45_1_9_2_2)

/gāngtie-gōngchǎng-d/ (45_1_23_4_3)

- Akronymický s předklonkou a příklonkou (6 vzorků)

/di-sìshiwǔ-ke/ (45_2_1_1_1)

2. Ascendentní s příklonkou (2 vzorky)

/gǎnbu**shàng**-ni-le/ (46_5_12_2_2)

3. Descendentní s předklonkou (1 vzorek)

/wo-**yí**-ge-érz/ (45_1_5_2_2)

4. Kombinace dvou descendentních sledů (21 vzorků)

- Kombinace dvou descendentních sledů jako celek (18 vzorků)

/wo³men-**wèi**-shenme/ (46_6_17_1_1)

/qīng³le-yīsheng-lai/ (44_3_12_1_2)

/zhùyì-ba-dùz/ (44_3_15_2_1)

/wo³-shi-zai-**jiā**xiang/ (45_1_17_2_1)

/wo³men-d-yǎnjīng/ (46_1_7_2_2)

- Kombinace dvou descendentních sledů s předklonkou (3 vzorky)

/zai-chuánshang-liànxì/ (44_4_6_3_1)

5. Kombinace ascendentního a descendentního sledu (2 vzorky)

/shuìjiào-d-shi²hour/ (44_3_8_1_1)

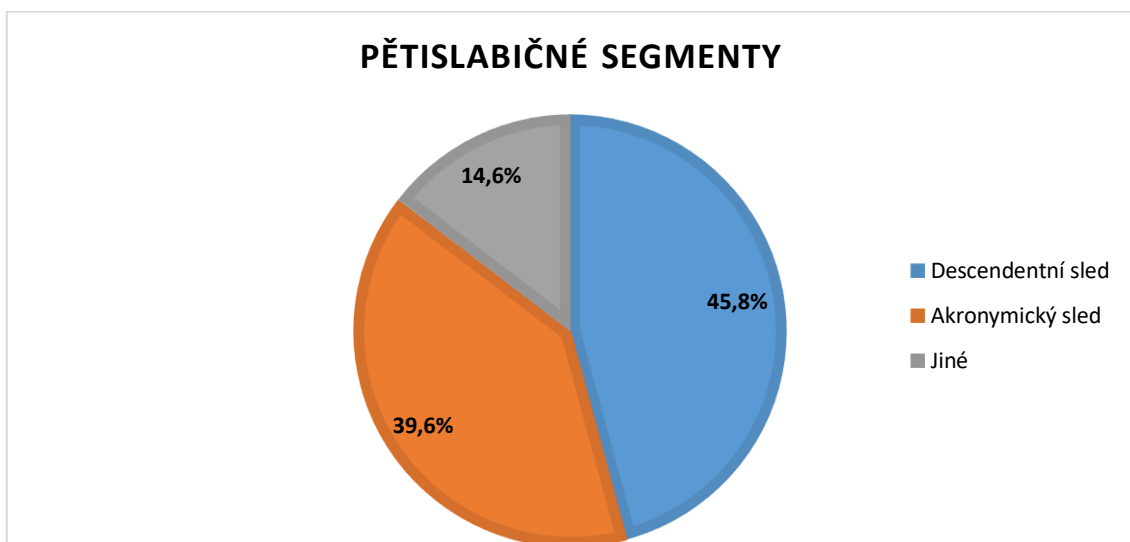
6. Kombinace akronymického a descendentního sledu (3 vzorky)

/zuǐ-ye-**gān**-d-hěn/ (44_3_11_2_1)

PĚTISLABIČNÉ SEGMENTY		
Typ rytmického sledu	Absolutní četnost	Relativní četnost
Akronymický	19	39,6 %
Akronymický jako celek	6	12,5 %
Akronymický s předklonkou	1	2,1 %
Akronymický s příklonkou	6	12,5 %
Akronymický s předklonkou a příklonkou	6	12,5 %
Ascendentní s příklonkou	2	4,2 %
Descendentní s předklonkou	1	2,1 %
Kombinace dvou descendentních sledů	21	43,7 %
Jako celek	18	37,5 %
S předklonkou	3	6,2 %
Kombinace ascendentního a descendentního sledu	2	4,2 %
Kombinace akronymického a descendentního sledu	3	6,2 %
Celkem	48	100 %

Tabulka č. 7: Typy rytmických sledů pětislabičných segmentů

V tabulce č. 7 můžeme vidět celkové zastoupení pětislabičných segmentů v rámci mého korpusu. Jak můžeme z tabulky vyčíst, největší zastoupení má rytmus akronymický a kombinace dvou descendentních sledů, který dělí pouze jeden vzorek. Naopak nejmenší zastoupení má sled ascendentní s příklonkou a kombinace ascendentního a descendentního sledu, jež mají oba pouze dva zkoumané vzorky. Na úplném konci se nachází sled descendentní s předklonkou, jenž se v mém korpusu objevil pouze jednou.

Graf č. 4: Četnost rytmických sledů pětislabičných segmentů

Na grafu č. 4 můžeme pozorovat procentuální zastoupení analyzovaných pětislabičných segmentů. Jak je patrné z tabulky č. 5, největší zastoupení bude náležet sledu akronymickému, který zaobírá $\frac{2}{3}$ z celkových 48 analyzovaných pětislabičných segmentů.

Šestislabičné segmenty

Přestože se v mém korpusu objevilo šestislabičných segmentů pouze 6, veškerá data jsem opět zpracovala do tabulky níže, včetně konkrétních příkladů.

1. Akronymický sled (3 vzorky)

▪ Akronymický s předklonkou (1 vzorek)

/he-péngyoumen-yiqi³/ (45_1_29_2_2)

▪ Akronymický s příklonkou (1 vzorek)

/yi²-ge-gāngtiéchǎng-d/ (45_1_24_3_1)

▪ Akronymický s předklonkou a příklonkou (1 vzorek)

/shi-dōngfang-xuéyuàn-d/ (46_5_4_1_2)

2. Kombinace dvou descendentních sledů s předklonkou a příklonkou (1 vzorek)

/shi-shénme-**yàngz**-d/ (46_6_4_2_1)

3. Kombinace tří descendentních sledů (2 vzorky)

/you³le-shénme-**biàn**hua/ (44_5_4_2_2)

ŠESTISLABIČNÉ SEGMENTY		
Typ rytmického sledu	Absolutní četnost	Relativní četnost
Akronymický	3	50 %
Akronymický s předklonkou	1	16,7 %
Akronymický s příklonkou	1	16,7 %
Akronymický s předklonkou a příklonkou	1	16,7 %
Kombinace dvou descendentních sledů s předklonkou a příklonkou	1	16,7 %
Kombinace tří descendentních sledů	2	33,4 %
Celkem	6	100 %

Tabulka č. 8: Typy rytmických sledů šestislabičných segmentů

Jak je vidno z tabulky č. 8, šestislabičných segmentů se v mém korpusu objevilo pouze 6, což není příliš relevantní počet pro analyzování. Přesto však můžeme vidět, že největší zastoupení měl opět sled akronymický. Další $\frac{1}{3}$ vzorku zabírá kombinace tří descendentních sledů a zbývající $\frac{2}{3}$ plynou pro kombinaci dvou descendentních sledů s předklonkou a příklonkou. Vzhledem k nízkému frekvenčnímu jevu a malé výpovědní hodnotě není vypracován graf.

Sedmislabičné segmenty

Sedmislabičné segmenty se v mém vzorku objevily celkem tři. Ve všech třech případech se jednalo o akronymické rytmičné sledy. Jelikož se ve všech třech případech jednalo o totožné slovní spojení, tj. oficiální název Čínské lidové republiky, uvádím pouze jeden vzorek.

1. Akronymický rytmičný sled (3 vzorky)

/zhōnghua-rénmin-gònghéguó/ (46_1_3_1_1)

Osmislabičné segmenty

V mém vzorku se objevily taktéž dva osmislabičné segmenty. U obou vzorků se jednalo o čtyřiktový rytmičný sled akronymický s příklonkou.

1. Akronymický rytmičný sled s příklonkou (2 vzorky)

/zhōnghua-ren²min-gòngheguó-d/ (46_1_5_2_2)

4.3.3 Celkové zastoupení rytmičných sledů

V tabulce č. 10 můžeme vidět absolutní i relativní zastoupení všech rytmičných sledů, jež se v mém korpusu vyskytly. Náhorně tedy vidíme, že největší zastoupení měl, s 228 vzorky, sled descendentní. V souhrnu tento sled zaujímá tedy téměř 35 % z celkového analyzovaného korpusu. Na druhém místě nejvíce zastoupených sledů (se 181 vzorky) se umístil rytmus akronymický. Na druhé straně škály se s nejmenším možným zastoupením ocitla kombinace dvou ascendentních sledů, která se z 665 případů vyskytla pouze jednou.

CELKOVÉ ZASTOUPENÍ RYTMICKÝCH SLEDŮ V ANALYZOVANÉM VZORKU		
Typ rytmického sledu	Absolutní četnost	Relativní četnost
Jednoslabičný segment	49	7,4 %
Sled akronymický	181	27,2 %
Sled ascendentní	142	21,3 %
Sled descendentní	228	34,3 %
Kombinace dvou ascendentních sledů	1	0,2 %
Kombinace dvou descendentních sledů	55	8,2 %
Kombinace ascendentního a descendentního sledu	4	0,6 %
Kombinace akronymického a descendentního sledu	3	0,5 %
Kombinace tří descendentních sledů	2	0,3 %
Celkem	665	100 %

Tabulka č. 9: Celkové zastoupení rytmických sledů v analyzovaném vzorku

4.4 Analýza kól

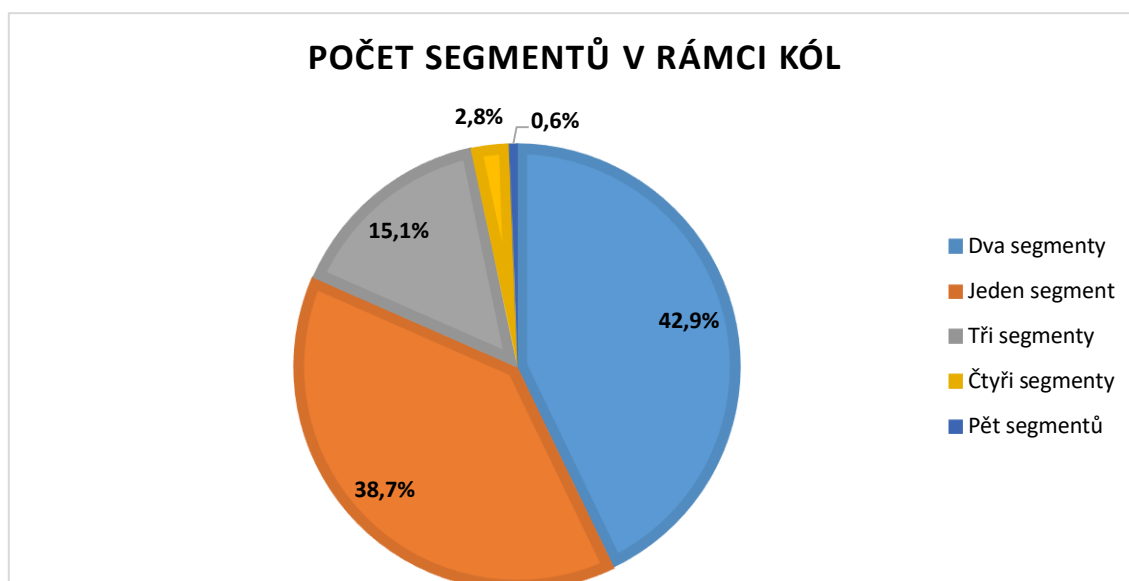
V této části se zaměřím na podrobnou analýzu kól mého vzorku. Nejprve určím velikost kól a jejich polohu. Dále provedu analýzu sousedství arzí a zjistím, které rytmické sledy převládají. Získané výsledky popíši, vyhodnotím a zaznačím do příslušných tabulek a grafů.

4.4.1 Velikost kól

V mém vzorku jsou kóla tvořena jedním až pěti segmenty. Jak můžeme vidět v tabulce č. 10 a názorněji i níže na grafu č. 6, největší zastoupení mají v rámci jednoho kóla dva segmenty. Ty se v mém vzorku vyskytly přesně 156x, z celkových 364 kól a celkově zaujímají tedy více než $\frac{2}{3}$ celého analyzovaného korpusu. Na druhém místě v absolutní četnosti segmentů se umístil kólon s jedním segmentem, a to přesně 141x. Můžeme si taktéž všimnout, že se vzrůstajícím počtem segmentů v rámci jednoho kóla klesá procentuální zastoupení, kdy například kólon s pěti segmenty se v mém vzorku vyskytl pouze 2x.

POČET SEGMENTŮ V RÁMCI KÓL		
Počet segmentů	Absolutní četnost	Relativní četnost
Jeden segment	141	38,7 %
Dva segmenty	156	42,9 %
Tři segmenty	55	15,1 %
Čtyři segmenty	10	2,7 %
Pět segmentů	2	0,6 %
Celkem	364	100 %

Tabulka č. 10: Počet segmentů v rámci kól

Graf č. 5: Počet segmentů v rámci kól

Jak můžeme vidět v tabulce č. 10, nejpočetněji jsou zastoupena dvousegmentální kóla, která tvoří více než $\frac{2}{5}$ zkoumaného vzorku. Druhou nejpočetnější skupinou jsou dále jednosegmentální kóla, jež zaujímají 38,7 %. Nejméně početnou skupinou jsou kóla pětisegmentální, jež v mém vzoru nezabírají ani 1 %. Z grafu č. 6 můžeme taktéž snadno vyčíst, že jednosegmentální a dvousegmentální kóla zaujímají $\frac{4}{5}$ zkoumaného vzorku. Konkrétní příklady uvádím níže.

1. Jednosegmentální kóla (141)

/zuǐ-ye- gān -d-hěnn/	(44_3_11_2)
/duo ¹ -he- kāi shui ³ /	(44_3_14_2)
/shi-shénme-yàngz-d/	(46_6_4_2)

2. Dvousegmentální kóla (156)

/yao ⁴ -yong-huītu gàihǎo/	(44_3_16_2)
/zai-jiāngsū běi bu/	(45_1_20_3)
/buyao ⁴ lǎo-bàozh-hai ² z/	(46_5_10_1)

3. Třísegmentální kóla (55)

/bu-gài yā rongbèi shuìjiào/	(44_4_8_2)
/wo ³ -zai méikuang ₄ shang zuògōng/	(45_1_19_2)
/dà-māo hai ² shi xiǎo-māo/	(46_6_9_2)

4. Čtyřsegmentální kóla (10)

/zai-xiang ⁴ yuǎn dong hángxing-d túzhong/	(44_4_5_1)
/lai ² zi chángshā nánxiāng-d yi ² -ge/	(45_1_6_3)

5. Pětisegmentální kóla (2)

/ta ¹ -gen-wo-zǔmǔ shi-tóngnian tóngyue tóngri sheng ¹ -d/	(46_5_6_1)
--	------------

4.4.2 Sousedství arzí

V další části analýzy kól se zaměřím na sousedství arzí.³⁷ Veškerá kóla, která se v mém korpusu objevila, jsem rozdělila na ta, u kterých dochází k přímému sousedství arzí, a na ta, u nichž se sousedství nerealizuje. Pro potřebu provedení analýzy je použito značení, jež realizováno dle grafických značek, které zavedl profesor Švarný³⁸:

- / pro ascendentní sled; /° pro ascendentní sled s příklonkou
- \ pro descendentní sled; °\ pro descendentní sled s předklonkou
- V pro trojslabičný akronymický sled v rámci jednoho segmentu
- | pro liché iktové slabiky, které nejsou součástí akronymické struktury v rámci jednoho segmentu
- + pro označení bezprostředního sousedství dvou arzí

V tabulce č. 11 můžeme vidět absolutní i relativní četnost kól v rámci sousedství arzí, které se v mé analýze objevily. Jak jsem již zmínila výše, v mém korpusu se nachází celkem 364 kól, která byla nejprve rozdělena na kóla, jež jsou tvořena jedním sledem, a na kóla, jež jsou tvořena dvěma a více sledy.

Kóla, jež jsou tvořena pouze jedním sledem, se v mém korpusu nachází celkem 87x. Zde je nejvíce zastoupen sled akronymický se 49 kóly, dále s 24 kóly sled descendentní a nakonec se 14 kóly sled ascendentní.

Kóla, jež jsou tvořena dvěma a více sledy, byla následně rozdělena na ta, u kterých arze sousedí, a na ta, u kterých nikoliv. Právě těchto případů se v mém korpusu objevilo nejvíce, celkem 122, a celkově zaujímají 52,2 %. Přímé sousedství arzí se v mé práci objevilo v 80 případech, tj. 34,2 %. V rámci mého korpusu se taktéž objevily případy, v nichž bylo sousedství arzí zabráněno předklonkou nebo příklonkou, konkrétně ve 32 případech, jež zaujímají 13,7 % korpusu. Ve většině případů se jednalo o sousedství dvou arzí, objevil se však i jeden komplikovanější případ, kdy došlo k sousedství více arzí, konkrétně tří. Jednou lichou, iktovou slabikou bylo tvořeno celkem 43 příkladů analyzovaného korpusu. Konkrétní modelové příklady kól, jež jsou tvořena dvěma a více sledy, uvádím níže.

³⁷ Více viz 2.3 „Přízvuknost slabiky“

³⁸ Švarný, 1998: 48

SOUSEDSTVÍ ARZÍ		
Název	Absolutní četnost	Relativní četnost
Kóla tvořena jedním sledem	87	23,9 %
Kóla tvořena dvěma a více sledy	234	64,3 %
Modely bez realizace sousedství	122	49,6 %
Modely s realizací sousedství	80	32,5 %
Atonická slabika mezi dvěma arzei	32	13,00 %
Modely tvořeny jednou, lichou slabikou	43	11,8 %
Celkem	364	100 %

Tabulka č. 11: Sousedství arzí

A. Modely bez realizace sousedství arzí

1. Opakování ascendentního sledu

// zhùyì ba-dùz (44_3_8_2)
 // jǐ-nián yiqián (45_1_29_5)

2. Opakování descendentního sledu

\\ zhe⁴-shi-**lǐ**ji (44_3_12_3)
 \\ yi²-ge-mèimeì (45_1_5_4)

3. Spojení ascendentního a descendentního sledu

/°\ shuìjiào-d-shi²hour (44_3_8_1)
 \/\ gai⁴-d nuǎn-nuǎn-d (44_3_15_3)

4. Opakování počátečního descendentního sledu

\\°\\ ta₁-d-**ài**ren zuo-shénme-gōngzuo₄ (44_3_15_3)
 °\\ wo-zhǐ-yao yi⁴-chuan mián-**bèi** (44_4_8_5)
 \\\\V ta¹men-rìz guo₄-d hǎo-bu-hao³ (45_2_16_1)

5. Opakování nejen počátečního descendentního sledu, ale také koncového ascendentního sledu

\\// shi⁴-yi-ge xiǎoxué jiàoshī (45_1_3_2)
 \\V céngjīng-lìgo liǎng-ci-gōng (45_1_20_5)
 V// wo³men-yào xiàng-tā zhìjìng (46_1_13_1)

6. Kóla obsahující segment tvořený minimálně dvěma sledy s jedním iktem

\V°\	xīn xian-d wúhuaguō he-zǎoz	(44_4_17_1)
°\V	wo-shēng-zai hú nan-shēng	(45_1_4_2)
°\V°	ta-huóle wúshibā-sui	(45_1_11_1)

V rámci mého korpusu se objevilo celkem 122 případů, u nichž sousedství arzí neprobíhá. U těchto modelů byl nejproduktivnějším rytmickým sledem sled descendentní³⁹, složen z jedno- až čtyřstupňové descence, konkrétně celkem v 53 případech, což tvoří 43,4 %. Na druhém nejproduktivnějším místě se umístila kombinace sledu descendentního a akronymického, jež je zastoupena 27x a zaujímá tedy 22,1 %. Posledním, nejčastějším rytmickým sledem je poté kombinace opakujícího se sledu descendentního se sledem ascendentním, konkrétně ve 13 případech, jež tvoří 10,7 %.

B. Sousedství arzí a jejich modely

1. Řazení dvou akronymických struktur za sebou

V+V	mǔji-xiàdàn bào-xiǎojī	(46_3_5_2)
V+V	yuànli-you-ke ¹ dà-yáng-shù	(44_1_9_1)

2. Akronymické struktury předchází ascendentní nebo descendentní sled/y

/+V	duo-hē báikaishuǐ	(44_3_7_2)
V/+V	yì-zhì-wūyā xiāng-hē píng li-d-shuǐ	(44_2_3_1)
\\+V	běifang sān-jian ¹ chéng-yì-pai ²	(44_1_9_2)

3. Spojení jednoho či více ascendentních sledů s jedním či více descendentními sledy

/+\\	wǒ-jiā dà mén xiāng-nán-kāi	(44_1_4_2)
\\/+\\	zhuāngjiā dou-kuài gān si-le	(46_5_8_2)
/+°\\	buyao ⁴ lǎo-bàozh-hai ² z	(46_5_10_1)

³⁹ V rámci vyhodnocování nejproduktivnějších rytmických sledů kól nebyl kladen důraz na přítomnost příklonek a předklonek

4. Za lichou iktovou slabikou následuje descendentní sled nebo akronymická struktura

+\	yī yuánxíng	(46_1_4_6)
+V	tiān lǎo -bu-xiayǔ	(46_5_8_1)

5. Komplikovanější spojení většího počtu sledů, u nichž dochází k sousedství arzí

/+\V	wūyā wei ⁴ -shenme hēbudao píngli-d-shuǐ	(44_5_6_1)
/+V+\	lǎoshǔ jiu ⁴ -gei-tā zhuāzhuliao	(46_2_6_4)

Předklonka nebo příklonka, tj. atonická slabika, jež zabraňuje přímému kontaktu dvou arzí, se v mém korpusu vyskytla celkem 32x, což tvoří 13,7% podíl na celkové analýze kól, jež jsou tvořena dvěma a více sledy. Příklady takto vložených atonických slabik uvádím níže.

/°V	běnlái you- duō shao-ren ²	(44_2_4_2)
\V°\	pǎo-d zhè me-kuài gan-shénme	(46_5_12_1)
\/\	gai ⁴ -d nuǎn-nuǎn-d	(44_3_15_3)

Kól, u nichž k sousedství arzí dochází, se v mém korpusu objevilo celkem 80. U těchto kól můžeme vidět mnohem menší variace rytmických sledů, což je, i díky menšímu zastoupení v rámci celkového korpusu, zcela pochopitelné. Nejproduktivnějším rytmickým sledem byla kombinace dvou akronymických struktur, a to celkem ve 14 případech. Druhou nejpočetnější skupinou poté byla kombinace ascendentního a akronymického rytmu, která se na celkovém korpusu podílela 11 modely. Poslední, nejvíce frekventovanou kombinací rytmů byla kombinace rytmu akronymického a descendentního, jež se objevila v 6 případech.

5 ZÁVĚR

Hlavním cílem mé práce bylo vytvořit prozodicky transkribovaný korpus nahrávky knihy *Úvod do hovorové češtiny 2* v rozsahu kapitol 44-46 a podrobit jej analýze. V teoretické části jsem nejprve vymezila základní pojmy, jako například lineární a rytmičné větné členění, sedm stupňů prominence nebo také přízvuchnost slabiky, jež byly nutné pro následující interpretaci samotného korpusu a analýzu samotnou.

V praktické části jsem pracovala s prozodicky transkribovaným textem, který byl hlavním nástrojem analýzy. Nejprve jsem zjistila obecné informace o textu. Korpus se skládal celkem ze 181 vět, jež se rozpadaly na 665 segmentů a 364 kól, 1303 slov a 1905 slabik. Průměrná rychlost promluvy činila 135,88 slabik za minutu.

Následně jsem se zabývala analýzou segmentů, u nichž jsem zjistila, že největší zastoupení měly dvouslabičné (33,8 %), tříslabičné (35,3 %) a čtyřslabičné (14,6 %) segmenty, jež dohromady tvořily 83,8 % všech segmentů. U určování rytmičného průběhu dvouslabičných segmentů se ukázalo, že podíl ascendentního (50,2 %) a descendentního sledu (49,7 %) je téměř vyrovnaný. U tříslabičných segmentů převládal sled descendentní (45,5 %), za ním sled akronymický (43,8 %), doplněn pouhými 25 vzorky sledu ascendentního. V oddílu čtyřslabičných segmentů jasně dominoval sled akronymický, jež celkově zaujmul 53,0 %. Nejmenší procentuální zastoupení obsadila kombinace dvou ascendentních sledů s pouhým jedním vzorkem. Největší procentuální zastoupení v rámci pětislabičných segmentů zaujala kombinace dvou descendentních sledů (43,7 %) a sled akronymický (39,6 %). Šestislabičných, sedmislabičných a osmislabičných segmentů se v mém korpusu objevilo malé množství, i tak však bylo možno zjistit, že sled akronymický zaujal první místo. Podíváme-li se na celkové zastoupení rytmičných sledů, na prvním místě se umístil sled descendentní (34,3 %), následován sledem akronymickým (27,2 %) a ascendentním (21,4 %). Na druhém konci škály se umístila kombinace dvou ascendentních sledů s jediným vzorkem.

Následující částí analýzy byl rozbor kól. Kóla v mé práci byla tvořena jedním až pěti segmenty. Největší zastoupení získaly v rámci jednoho kóla dva segmenty (42,9 %), nejmenší zastoupení poté kóla s pěti segmenty (0,6 %). Dále jsem se zaměřila na rozdělení kól v rámci realizace sousedství arzí. V mém korpusu se objevilo 87 kól, jež jsou tvořeny jedním sledem a 234 kól, jež jsou tvořeny dvěma a více sledy. U kól, které

jsou tvořeny jedním sledem, převládá sled akronymický (56, 3 %), dále následuje sled descendentní (27,6 %) a ascendentní (16,1 %). U kól, jež jsou tvořeny dvěma a více sledy, jednoznačně dominují případy, kdy se sousedství arzí nerealizuje. Konkrétně ve 122 případech (52,2 %). V těchto případech je dominantní rytmický sled descendentní (43,5 %). Druhým a třetím nejčastěji se opakujícím sledem je poté kombinace sledu descendentního a akronymického (22,1 %) a kombinace opakujícího se sledu descendentního a sledu ascendentního (10,7 %). Přímé sousedství arzí se objevilo v 80 případech (34,2 %). Zde byl nejproduktivnějším rytmickým sledem kombinace dvou akronymických struktur (17,5 %), následován kombinací ascendentního a akronymického rytmu (13,8 %). V rámci mého korpusu taktéž došlo k zabránění sousedství arzí atonickou slabikou, tj. předklonky či příklonky v 32 případech (13,7 %). Celých 43 kól bylo tvořeno lichou iktovou slabikou.

Na závěr, pro větší přehlednost získaných dat, uvádím protokol celé analýzy.

PROTOKOL ANALÝZY	
Lekce: 44-46	Počet slabik: 1905
Počet vět: 181	Počet kól: 364
Počet slov: 1303	Počet segmentů: 665
Segmenty:	
Jednoslabičné (49)	
Dvouslabičné (225): ASC (113), DSC (112)	
Tříslabičné (235): AKR (103), ASC (10), ASCe (15), DSC (52), pDSC (55)	
Čtyřslabičné (97): AKR (39), pAKR (7), AKRe (5), pASCe (1), DSC (2), pDSC(6), ASC+ASC (1), DSC+DSC (33), ASC+DSC (2)	
Pětislabičné (48): AKR (6), pAKR (1), AKRe (6), pAKRe (6), ASCe (2), pDSC (1), DSC+DSC (21), ASC+DSC (2), AKR+DSC (3)	
Šestislabičné (6): pAKR (1), AKRe (1), pAKRe (1), pDSC+DSCe (1), DSC+DSC+DSC (2)	
Sedmislabičné (3): AKR (3)	
Osmislabičné (2): AKRe (2)	

Kóla:	
Počet segmentů: jeden (141), dva (156), tři (55), čtyři (10), pět (2)	
Tvořena jednou slabikou: (43)	
Tvořena jedním sledem (87): AKR (49), ASC (14), DSC (24)	
Tvořena dvěma a více sledy (234):	
a) bez sousedství arzí (122):	DSC a AKR (27), opakující se DSC (53), opakující se DSC a AKR (13), opakující se DSC a ASC (8), DSC a ASC (7), ostatní (14)
b) sousedství arzí (80):	AKR a AKR (14), ASC a AKR (11), ASC a ASC (5), ASC a DSC (5), AKR a DSC (6), AKR a ASC (5), AKR a opakující se DSC (3), ASC a opakující se DSC (2), ostatní (29)
c) atonická slabika mezi dvěma arzemi (32):	odděluje AKR a DSC (8), ASC a DSC (6), ASC a AKR (4), AKR a AKR (4), ASC a ASC (4), AKR a ASC (5), ostatní (1)
Použité zkratky:	
AKR = akronymický sled; ASC = ascendentní sled; DSC = descendentní sled	
p = předklonka; e = příklonka	

Tabulka č. 12: Protokol analýzy

6 RESUMÉ

While studying the modern Chinese language, it is imperative to understand and adopt its complicated prosody system. In this sense, it is essential to distinguish the prominence of the tones, to correctly divide up the sentences, and pay attention to the corresponding placement of the arses and theses. That is why my bachelor thesis, which is divided into theoretical and practical parts, deals with the prosodic analysis and an analysis of the text. In the theoretical part of my thesis, I define the terms that are necessary for the proper understanding and interpretation of the entire prosody system. In the practical part, I first make a prosodic transcription of the text, then I focus on the prosodic analysis of the text itself. In the corpus analysis, I focus on the speed of speech to determine the average length of sentences, colas, and segments. Then I deal with the linear structure of the colas, the structure of the segments, and the immediate vicinity of the arses.

The main tool for building the corpus is the audiobook for *Úvod do hovorové češtiny II (Introduction to Speaking Chinese 2)* by professor Oldřich Švarný, specifically lessons 44-46.

The aim of my bachelor thesis is to outline the main aspects of the prosodic system of the Chinese language and to incorporate them into the transcribed text, which will undergo a thorough analysis.

Keywords: colon, prosodic transcription, rhythm, segment, suprasegmental phonology, tone prominence, Oldřich Švarný (1920–2011)

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

7.1 Seznam použité literatury:

POSPĚCHOVÁ, Zuzana. Prozodická transkripce čínštiny a její využití v současnosti. *Dálný východ*. 2015, roč. 5, č. 2, s. 93-103. ISSN 1805-1049.

POSPĚCHOVÁ, Zuzana. *Tónové změny v moderní čínštině ze sociolingvistické perspektivy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 9788024450728

SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza. Rytmické členění příkladových vět Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 1–50). *Dálný východ*. 2016, roč. 6, č. 2, s. 64-82. ISSN 1805-1049.

ŠVARNÝ, Oldřich. *Úvod do hovorové čínštiny: příručka pro vys. školy*. 2. část. Praha: SPN, 1967. Vysokoškolské příručky.

ŠVARNÝ, Oldřich a UHER David. *Prozodická gramatika čínštiny*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4205-1.

ŠVARNÝ, Oldřich a kol. *Hovorová čínština v příkladech* 3. Olomouc: Univerzita Palackého, 1998. ISBN 80-7067-819-4.

TŘÍSKOVÁ, Hana. Za Oldřichem Švarným a jeho prozodickou transkripcí čínštiny. *Nový Orient*. 2011, roč. 66, č. 3, s. 40–43. ISSN 0029-5302

TŘÍSKOVÁ, Hana. Prozodická transkripce čínštiny O. Švarného: čtyři historické verze. *Nový Orient*. 2011b, č. 4, s. 45-50. ISSN 0029-5302.

UHER David a SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza. Prozodická analýza monologu. *Dálný východ*. 2015, roč. 5, č. 2, s. 104-115. ISSN 1805-1049.

7.2 Seznam internetových zdrojů:

TŘÍSKOVÁ Hana. Oldřich Švarný (1920-2011). *Studia Orientalia Slovaca* [online]. 2011, č. 1, s. 253-261 [cit. 13. 3. 2018]. ISSN 1336-3786. Dostupné z: <http://orient.avcr.cz/miranda2/export/sitesavcr/data.avcr.cz/humansci/orient/kontakty/pracovnici/publikace/Triskova/HT - Svarny obituary - S.O.S. 2012.pdf>